

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Pouredništvo in podružnica uprave Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Oglasi trgovski po 1 liro; osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1,50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 39.

V GORICI, ČETRTEK 25. SEPTEMBRA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

26. septembra, petek: Ciprijan in Justina, muč.; Vigilij, škof. — 27., sobota: Kozma in Damijan, mučenca; Kaj, škof. — 28., nedelja: 16. pobinkošna nedelja. Venčeslav, kralj, mučenec. — 29., ponedeljek: Mihael, arhangel. — 30., torek: Hieronim (Jerko), cerkveni učenik; Oton. — 1. oktobra, sreda: Remigij, škof; Janez Dukl. — 2., četrtek: Angeli varuhi; Leodegar.

V ponedeljek dne 29. septembra je prvi krajec; spremenljivo.

Novice.

»Foglio d'Ordini,«

uradni list fašistovske stranke, je te dni zopet izšel. V prvem odstavku govori o nemških volitvah ter poudarja, da so nemški volivci šli ali na skrajno desno ali na skrajno levo. »Rod XX. stoletja privlačujeta le dva edina politična sistema: fašizem ali boljševizem.« Naslednja poglavja govorijo o zborovanju političnih tajnikov iz južne Italije, o zborovanju znanstvenikov v Tridentu ter o številu fašistovskega naraščaja. Vseh skupaj je vpisanih v fašistovske mladinske organizacije 1.680.225 članov.

Načelnik vlade odlikovan.

Etijski cesar Haile Sellassie je ministrskega predsednika Mussolinija odlikoval z redom sv. Salomona na velikem traku. To je najvišje etijsko odlikovanje, katero se navadno podeljuje le vladarjem in članom vladarskih hiš.

Grandi gre na Dunaj.

Zunanji minister Dino Grandi je to jesen nameraval obiskati Dunaj, da bi se z avstrijskimi vodilnimi državniki pomenil o raznih zadevah, ki se tičejo Italije in Avstrije, ter da bi vrnil avstrijskemu kanclerju Schoberju obisk, ki ga je ta napravil v Rimu. Sedaj poroča zunanji ministrstvo v Rimu, da pojde Grandi na Dunaj šele po božiču, ker prej ne utegne.

Kraljevski obisk.

Feysal, kralj Iraka, je ta teden dospel v Italijo. Obiskal je kralja Viktorja Emanuela III. in načelnika vlade Mussolinija. Feysal proučuje razmere po evropskih državah, ker namerava to in ono vpeljati tudi pri sebi doma.

Nov predsednik

»Italijanske akademije« je postal znani izumitelj Marconi. Dosedanji predsednik Tomaž Tittoni je zaradi bolehnosti odstopil. Listi poročajo, da bo v kratkem izvoljenih 11 novih članov v akademijo. Za prihodnje leto je prevzela »Italijanska akademija« nalogo organizirati v Rimu shod vseh učenjakov sveta.

Število bivših avstrijskih uradnikov.

V italijanski državni službi je bilo 1. julija 1930. 4296 bivših avstrijskih nameščencev. Razdeljeni so takole: v finančni službi jih je 1308, pri pošti 1251, pri idrijskem rudniku 944, v upravnih službah 296, pri vojaštvu 156, pri javnih delih 77, pri mornarici 84, železničarjev 53 in 14 gozdarjev; ostali so po raznih službah. Vsi ti prejemalejo okoli 55 milijonov lir letne plače.

Velik proračun.

Tajništvo Zveze narodov je predložilo proračun za leto 1931. Stroški so proračunjeni na okroglo 120 milijonov lir. Lanski proračun je bil za kakih 7 milijonov manjši.

Vlada pokupila žito.

Da prepreči nadaljno padanje cen žita, je jugoslovanska vlada pokupila vse žito lanskega pridelka, ki je ostalo v skladiščih. Ko se bo vladi zdelo primerno, bo to blago vrgla na trg.

Čudež sv. Januarja.

V petek se je v stolnici v Neapolju zgodil vsakoletni čudež sv. Januarja ob velikanski udeležbi ljudstva in oblastev. V srebrni stekleničici hranijo strnjeno kri sv. Januarja. Vsako leto na dan sv. Januarja se pa strnje na kri vpričo posebne komisije in množice ljudstva spremeni v tekočo. Zvonovi, topovi in sirene s parnikov naznanjajo dogodek radostnemu mestu in okolici.

Dan grozdja.

V nedeljo se bo po vsej državi obhajal dan grozdja. V trgovinah in na raznih stojnicah se bo prodajalo grozdje v vrečicah iz pergamentnega papirja. Cena bo prav nizka, ker tu ni trgovskega ozadja. V Gorici se bo prodajalo grozdje na kakih 300 krajih.

Brez dela

je bilo 31. avgusta 375.548 delavcev, tako sporoča zavarovalnica za socialno zavarovanje. Povišek brezposelnih v tem mesecu (32.712) se je pokazal predvsem pri zidarjih in poljedelskih delavcih. To število se bo pa zdaj zmanjšalo, ker je vlada razpisala dosti javnih del.

Dobra letina.

Iz ameriških žitnih poročil je razvidno, da znaša letošnji pridelek žita 121 milijonov in 500 tisoč ton. To je 7 milijonov ton več kot lani.

Letališče.

»Uradni list« objavlja, da je vlada odobrila načrt za letališče med Ajševico in Šempasom. Letališče bo obsegalo 58 hektarjev zemljišča.

† Franc Birk.

3. septembra je umrl v Ljubljani misijonar lazarist Franc Birk v 65. letu starosti. Gorečega pridigarja in vnetega spovednika so poznali tudi naši ljudje širom dežele. Bog bodi rajnemu gospodu plačnik!

Surov zločin.

V nedeljo popoldne je Italijan Di Barbaro Ruggero, politični ubežnik, ki živi v Bruslju v Belgiji, streljal na fašista Silvestra Auriglia, ki je težko ranjen. Napadalec je izjavil, da je streljal na Auriglia, ki ga niti ne pozna, zato, ker je ta nosil fašistovski znak. Di Barbaro je zdaj zaprt.

Pred izrednim sodiščem.

Kakor poroča »Corriere della sera,« se bo v začetku oktobra vršil v Rimu proces proti drugi skupini obtožencev z Goriškega, Tržaškega in Istre, ki so obdolženi protidržavnih zločinov. — Imena smo že priobčili v »Novem listu.« Na zatožni klopi bodo sedeli med drugimi Jelinčič, dr. Sfiligoj in učitelj Rutar, skupno 32 oseb, 27 jih je pa pobegnilo.

Narodne popevke.

V belgijskem mestu Antwerpnu so pretekli mesec zborovali zastopniki Mednarodne komisije za ljudsko umetnost. Sklenili so, naj se zgradi v kratkem poseben zavod za ljudske popevke. V tem zavodu bodo shranjene note in pa gramofonske plošče vseh pesmic, ki žive med priprostim ljudstvom vseh narodov. Ta zavod bo veliko pripomogel k medsebojnemu spoznavanju ljudstev.

Leninovi izreki prepovedani.

Leninova vdova je pisala knjigo o Leninovih nazorih glede agrarne reforme in skupnega kmečkega gospodarstva (kolhosa). Na podlagi Leninovih izrekov obsoja Stalina, sedanjega sovjetskega samodržca, zlasti pa njegovo postopanje pri urejevanju kolhosov. Sovjetski listi obtožujejo zato pisateljico, da je postala komunističnim načelom nezvesta, in zahtevajo, da se njena knjiga z Leninovimi izreki prepove.

Dom za časnikarje.

»Zveza narodov« v Ženevi v Švici namerava zgraditi poseben »Dom« za časnikarje. Vse države, ki so v članje ne v Zvezi, bodo dale svoj prispevek.

Spremembe v učiteljski službi.

Gdč. Rutar Marija je premeščena iz Otaleža v Marke, g. Murovec Stanjko iz Lokovca nad Kanalom v Bazilikato in g. Valas Franc iz Kala—Koritnice.

Vračajo se.

Še vedno se vračajo iz daljnih sibirskih pokrajin vojaki, ki jih svoji smatrajo že davno za izgubljene. Tako se je vrnil te dni domov bivši avstrijski vojak Cavallari, ki je baje padel na gališki fronti, v resnici pa je 12 let preživel v sibirskih taboriščih. V Gorico pa je prišel F. Kocjančič, katerega so pred 15 leti proglasili za izgubljenega. Bil je pa ujet in je ves ta čas prebil v Rusiji.

Letalska nesreča.

Zadnji teden sta na letališču v Stuttgartu na Nemškem trčili skupaj dve letali. Štirje letalci so mrtvi. Do nesreče je prišlo pa takole: zračni akrobat (telovadec) Schindler je pred zbrano množico izvajal posebno točko, kako bo iz dveh drvečih letal visoko v zraku stopal po lestvi z enega na drugo. Res je že prestopil par klinov, kar se lestva nagne in vratolomec telebne iz višine. Pri tem sta pa še letali trčili skupaj in se razbili.

»Rdeče« vaje.

Te dni se vrše ob finski meji v posebnem obmejnem pasu jesenske vaje sovjetske armade. Moskovska vlada je dala namreč izprazniti vse to ozemlje ter je prebivalstvo naselila na Uralu. Na ta surov način je tudi ločila stike med Finci in obmejnimi Karelijci, ki so Fincem po krvi in jeziku sorodni.

Krivce iščejo.

Mednarodno rabsodišče v Haagu je začelo z zanimivo obravnavo. V začetku vojne so namreč različna skladišča streliva v Ameriki zletela v zrak. Ameriška vlada trdi, da so skladišča pognali v zrak nemški tajni agentje. Vlada ceni nastalo škodo na 800 milijonov lir. Nemčija se brani plačati odškodnino, češ da napadalci niso bili od države plačani agentje, pač pa le za Nemčijo navdušeni državljani.

Stric iz Amerike.

Revna učiteljica Marija Sebess v neki vasici na Madjarskem je prejela iz Amerike sporočilo, da je tam umrl njen stric Pavel, ki ji zapušča 5 milijonov dolarjev (skoraj 100 milijonov lir). Stari Sebess, umrl je star 114 let, je bil v mladih letih prijatelj ogrskega revolucionarja Kossutha. Ko so bili vstaši poraženi, so morali bežati. Sebess se je v Ameriki lotil majhne kovačije, ki se je čez leta razvila v velike tovarne. Ker stric ni imel otrok, je zdaj osrečil svojo nečakinjo.

Dve smrti.

Zadnji ponedeljek zjutraj sta umrla v Gorici dva domača gostilničarja. Pogreblji smo ju drugega za drugim v torek popoldne ob velikem spremstvu. Franc Kos, ki je imel svojo krčmo v ulici Brigata Pavia, je bolehal že dolgo časa. Pred vojno je bil znan tenorist. Peter Bitežnik je gostilničaril v Coroninjevih prostorih na »Cingrofu.« Prej vedno zdravega, močnega in veselega moža je v zadnjih tednih napadla težka srčna bolezen, kateri je v 66. letu starosti podlegel. Večni mir in pokoj obema! Preostalim naše iskreno sožalje.

Proti Nemcem.

Sovraštvo poljskih narodnih skrajnežev proti Nemcem je vedno živo. »Liga strelcev,« v kateri so včlanjeni pristaši maršala Pilsudskega, je napovedala »protinemški teden« od 21. do 28. septembra. Ta teden se torej vrše zlasti v poljskih obmejnih pokrajinah zborovanja in shodi proti Nemčiji ter se posebno proslavlja zmaga Poljakov nad nemškim viteškim redom v bitki pri Tannenbergu pred 500 leti.

Banko so izropali.

Večkrat pišemo o ameriških roparjih in vlomilcih ter poročamo o njihovih drznih podjetjih. Rop, ki so ga izvršili minule dni v mestu Lincoln, dežela Nebraska v Združenih državah, prekaša vse dosedanje. Ob bellem dnevu je vdrlo šest tolovajev, oboroženih s samokresi in strojno puško, v tamkajšnjo narodno banko. Uradnikom in strankam so zaukazali, preteč z orožjem, da so legli po tleh. Med šalami in smehom so nato izpraznili blagajne in odnesli okrog 30 tisoč dolarjev v denarju in nad 1 milijon dolarjev v vrednostnih papirjih.

Grozen zločin.

V Lebringu na Štajerskem v Avstriji je neki Jože Kohlbacher, po poklicu mesar, kupil od 70letne Marije Draksler njeno posestvo. Poleg kupnine ji je Kohlbacher zagotovil tudi preužitek do smrti. Po kratkem, mirnem sožitju so se pričeli prepiri, 10. t. m. sta pa brez sledu zginila mesar in starka. Sedaj pa je Kohlbacher pisal nekemu prijatelju, da skesano prizna, da je on umoril Marijo Draksler in da si hoče vzeti življenje po zločinu, ki ga je zagrešil v hipu divje jeze. Valovi reke Mure so pa te dni v bližini jugoslovanske meje vrgli na suho dva soda, v katerih so našli razmesarjeno truplo nesrečne Draksler. Zločinski mesar je svojo žrtev pobil s sekuro in jo potem večje razsekal. Glavo, noge in roke je vrgel v en sod, trup v drugega, oba skupaj pa v Muro. Orožništvo neumorno išče nečloveškega morilca.

Proti Bati.

Češka tovarna čevljev Bata si je že skoraj osvojila svetovni trg. Tovarinar Bata zida tovarne za čevlje že po vseh državah. Namerava jo zgraditi tudi v Jugoslaviji. Proti temu načrtu so se pa dvignili vsi čevljarji ter poslali trgovskemu ministru spomenico, kjer pravijo, da bo 40.000 čevljarjev v državi ostalo brez dela, če pride Bata dol. Težko vprašanje je, kdo bo zmagal v tej borbi med kapitalom in malim obrtnikom.

Brezposelnost.

V mestu Raabu na Ogrskem je 800 brezposelnih delavcev prosilo županstvo, naj jim da pravico, da smejo beračiti. V prošnji pravijo, da so sploh zgubili upanje, da še kdaj dobe delo, in zato vračajo delavske knjižice. Župan pa jim je zaenkrat še izplačal podporo.

Sleparski kljukec.

Neki 27 Miklavž Caradonna iz Barija, eleganten fant z dobro namazanim jezičkom, se je seznanil z lepo in mlado deklico iz pokrajine Marche. Devojka se je v vročekrvnega fanta zaljubila in ga peljala celo na dom k svojim sorodnikom. Tu se je predstavil za zastopnika neke močne zavarovalnice, nakar so ga sorodniki sprejeli v hišo, kjer se je Miklavž že prvi dan počutil domačega. Ker je pa ta domačnost le predolgo časa trajala, so sorodniki začeli nekaj sumiti. Da bi jih potolažil, je Caradonna začel praviti, da je že naročil iz Genove, kamor je je zdaj pristojen, potrebne listine za

poroko. Ker listin ni hotelo biti, je ženin predlagal, naj puste njega in njo v Genovo po listine, da se zadeva hitreje uredi, češ saj sta že itak skoraj mož in žena. In je šel zaljubljeni par, bogato založen z denarjem njenih sorodnikov, na potovanje. Prišel je v Gorico v hotel »Gorizia« v ulici Morelli. Tu je ženin, oziroma novoporočeni mož, kot se je predstavil, naročil hotelirju, naj vsa denarna pisma naslovljena na ženo izroči le njemu. To pa lumpu še ni bilo dovolj, vse dragulje svoje spremljevalke je nesel na »Mont« zastavit, češ, da morata dobiti denar za povratek. Dobil je 450 L in sta šla na postajo, ravno prav, da sta še zamudila vlak. Miklavž je dejal, naj pustita kovčege na postaji in se vrneta v hotel. Tu sta še enkrat pisala sorodnikom po denar. Nato je on odšel, da nese pismo na pošto. Miklavž je šel, ona je čakala, a pričakala je iz Benetk le pismo, kjer ji ženin piše, da se je naveličal. O denarnih pismih, ki jih je prestregel, pa seveda nič ne govori. Zdaj ga išče kvestura.

Malo pojasnila.

V zadnji številki smo priobčili kratko vest, da je profesor Ullua iz južnoameriške republike Peru na znanstvenem zborovanju v Berlinu dokazoval, da je bil Kolumb, odkritelj Amerike, sin nekega morskega roparja iz Katalanije na Španskem. Radi te kratke notice smo bili ostro napadeni. V odgovor povemo, da smo vest posneli po italijanskih listih. V daljši notici je o njej poročal tudi tržaški »Piccolo della Sera.«

Dve nesreči.

Tam, kjer pot iz Mirna v Sovodnje pelje čez železniški tir, se je v nedeljo 21. septembra zgodila težka nesreča. 41letna mlekarica Marija Marušičeva iz Rupe je porivala majhen voziček proti domu ter ni opazila bližajočega se vlaka. Zadelala se je ob lokomotivo, ki je šla čez njo. Nesrečna žena je bila takoj mrtva. — Solkan je prejšnji teden živel pod vtisom žalostne nesreče, ki se je zgodila na Soči. Tridesetletni Ivan Kodelja in 21letni Ivan Komel sta se spustila z malo barčico v naraslo Sočo, da bi lovila drva, ki jih je donašala motna reka. Razdivjani valovi so pa prevrnili mali čolnič in potegnili v globino nesrečna Ivana: oba sta utonila. Ivana Komela so po par dnevih našli in ob prisrčnem žalovanju vseh Solkancev pokopali. Tovariši so mu dali na pot cvetja, g. dekani mu je pa govoril ljubeče besede. Nesrečnega Kodelja pa še niso našli. Pokoj obema.

Boj veri.

Poročali smo že, da se ustanovi v sovjetski Rusiji vseučilišče, ki bo vzgajalo izšolane voditelje protiverškega gibanja. To visoko šolo so sedaj že otvorili in ima 4 oddelke. Najprvem se pripravljajo študentje za pobijanje katoliške, na drugem za pobijanje pravoslavne cerkve, na tretjem za pobijanje židovstva, na četrtem pa za pobijanje vsakega verskega čustvovanja in prepričanja sploh.

Kako je s politiko.

EVROPSKE DRŽAVE NA POSVETOVANJU.

Na mali Šmaren so se zbrali v dvorcu Zveze narodov v Ženevi zastopniki šest in dvajsetih evropskih držav, da se posvetujejo o Briandovem načrtu glede Panevropske. Kakor smo že obširno poročali, je francoski zunanji minister Briand v juniju razposlal vsem vladam evrop. držav poziv, naj se izjavijo, kaj mislijo o njegovem načrtu, da se evropske države tesneje združijo za skupno delo na gospodarskem in političnem polju v Panevropo. Panevropskega posveta v Ženevi se je udeležilo 20 zunanjih ministrov, 3 državni poglavarji in 3 drugi zastopniki vlad. Italijo je zastopal zunanji minister Grandi.

Briand je zborovalcem predložil odgovore vseh 26 vlad, tiskane v 142 strani debeli knjigi. Ti odgovori kažejo, da je samo Jugoslavija popolnoma in brez pridržkov sprejela Briandov načrt. Ogrska je zahtevala, naj se mirovne pogodbe spremenijo, preden se govori o Panevropi. Italija, Nemčija in Grčija so izrazile željo, naj se na panevropsko posvetovanje povabita tudi Rusija in Turčija. Anglija pa je odločno zahtevala, da Panevropa ne sme biti samostojno telo izven Zveze narodov, marveč naj o tem razpravlja Zveza narodov, tako da bi Panevropa — če do nje pride — postala nekak odsek pod okriljem in vplivom Zveze.

Briand je na zborovanju ugotovil, da je vseh 26 vlad edinih v misli, da je ožje sodelovanje evropskih držav potrebno in da naj se Panevropa postavi pod Zvezo narodov. — Briand se je s tem močno odmaknil od svoje prve namere. Zakaj iz njegovega prvega predloga je bilo razvideti, da Briand želi, naj se najprej evropske vlade med seboj domenijo o zgradbi in glavnih podlagah Panevropske, potem pa naj o tem obvestijo Zvezo narodov. Dokler bi Briand imel okoli sebe le evropske države, med katerimi jih je veliko Franciji prijateljskih, bi laže dosegel, da bi francoski načrti glede Panevropske prodrli. Toda niti Anglija ne Italija tega ne želita. Zato je Briand pristal na to, da se o Panevropi razpravlja pred Zvezo narodov.

Vendar pa je važno, da se misel o Panevropi ni pokopala. Zastopniki vseh 26 držav so napravili sklep, ki pravi: »Zastopniki evropskih držav so prepričani, da je ustanovitev Zveze evropskih držav zelo važna za ohranitev svetovnega miru in zato sklepejo, naj se to vprašanje nese pred zbor Zveze narodov, in prosijo svojega poročevalca gospoda Brianda, naj predlaga, da to vprašanje pride na dnevni red zбора.«

Panevropa, ki je bila še pred kratkim le sanja idealistov in miroljubnežev, je postala živa, resnična politična ideja. Kdor vidi, kako se države še danes vedno bolj oborožujejo — tudi Francija med njimi — pač, ne more

upati, da bi v kratki dobi prišlo do tesnega sporazuma med evropskimi državami. Tudi mogočno naraščanje bojaželjnega nacionalizma v Nemčiji, ki so ga dokazale zadnje volitve, ni dobro preroštvo za Panevropo. Značilno pa je, da odgovorni katoliški krogi, kot je razvidno iz vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, panevropsko misel pozdravljajo. To pač zato, ker Cerkev jasno ve in nenehoma oznanja, da je mir ena največjih dobrin, vojna pa ena najhujših nesreč za človeštvo. Panevropa, ki bi se zgradila na podlagi odkritosrčnega in stalnega spoznanja, da morajo evropske države, pa tudi narodi in narodne manjšine sporazumno živeti in delati, da se Evropa gospodarsko in duhovno obnovi. Šele tako bi postala trden branik miru in gonilna sila za pravi napredek.

OBČNI ZBOR ZVEZE NARODOV.

Dne 10. septembra se je otvoril enajsti redni občni zbor Zveze narodov. Navzoči so bili odposlanci vseh 56 držav, ki so članice Zveze. Za predsednika je bil s 46 glasovi proti 4 izvoljen romunski zunanji minister Titulescu.

Že drugi dan je prišlo na mizo vprašanje o razorožitvi. Angleški zastopnik Borden je v ostrem govoru zahteval, naj države vendar začno resno nižati svoje vojske na suhem, na morju in v zraku. »Odpovedali smo se vojni; zakaj se obenem ne vrši odpoved oboroževanju?«

Ta ostri poziv je bil namerjen posebnostno Franciji, ki na pomorski konferenci ni prišla do sporazuma z Italijo. Briand je takoj odgovoril. Dejal je, da je delo za svetovni mir, ki ga je izvršila Zveza narodov, zelo veliko in važno. V pariški pogodbi (Kellogovem paktu) so države, članice Zveze, obsodile vojno kot zločin. Obvezale so se, da predložijo vse medsebojne spore mirovnemu razsodišču. To je velikanski korak naprej. Toda tudi težave so velikanske. »Pred kratkim smo se sestali v Londonu in smo skušali, da pride med državami, ki so blage volje, do popolnega sporazuma glede pomorske razorožitve. Bile so težave, a del zaželenih uspehov se je dosegel. To dovoljuje razorožitveni komisiji pri Zvezi narodov, ki je bila odložila svoje delo, da ga nadaljuje v duhu londonskega sporazuma.«

V Londonu so se Anglija, Ameriške združene države in Japonska sporazumele, kako znižajo svoje vojne mornarice. Briand je hotel reči, naj se na tej podlagi tudi druge države sporazumejo.

»Dokler sem jaz tu, ne bo vojne!«

»Toda nisem končal,« — je nadaljeval Briand — »kot zunanji minister Francije sem in bom v razgovorih z drugo prijateljsko in sosedno državo in hočem, da se doseže sporazum, ki se bo pridružil londonskemu.« S tem

je Briand naznanil, da se vršijo prijateljska pogajanja med Francijo in Italijo.

»Naj pridejo kakršnikoli hudi trenutki, naj bo mrzlični nemir, ki pretresa narode, kakršenkoli — jaz sem odločen, vztrajati pri tej volji do miru. Dokler bom jaz na svojem mestu, ne bo vojne. In ko bodo vse vlade prežete s tako mirovno voljo, kot je moja, bo razorožitvena komisija — pa naj bodo razgovori na njej še tako burni, — mogla lahko vršiti svoje delo.«

V drugem delu svojega govora je Briand kot poročevalec 26 evropskih držav razložil občenemu zboru načrt o Evropski zvezi.

Anglija zahteva naglo razorožitev.

Popoldne je stopil na oder angleški zunanji minister Henderson. Jedro njegovega govora je bilo sledeče:

»Zbor mi ne bo zameril moje odkritosti. Zveza narodov ne bo nikoli mogla doseči namena, radi katerega se je ustvarila, če se ne uresniči načrt za splošno razorožitev. Ta je bil namen ustanoviteljev Zveze. Ta namen so podpisali pred 11 leti v 8. členu zvezne ustave. Ta glavni smoter so potrdile velevlasti, ki so podpisale mirovne pogodbe l. 1919., in ga slovesno ponovile v pogodbi v Lokarnu l. 1925. ter spet v pogodbi pred dvema letoma. Toda dve leti sta pretekli, ne da bi prišlo do splošne pogodbe, v kateri bi se vse države obvezale, da takoj znatno znižajo število bojnih sil. Ljudstva začenjajo dvomiti o naši dobri veri. Napredek na tej poti pa se je dosegel.« — Henderson je končno izrazil upanje, da bo razorožitvena konferenca l. 1931. dosegla trajne in večje uspehe.

Na seji dne 16. t. m. je prvič nastopil nemški zunanji minister Curtius. Vse je napeto pričakovalo, kaj bo povedal. Zmaga nacionalistov pri volitvah je tudi na Ženevo vplivala vznemirljivo. Curtius je poudarjal, da morajo države, ki so Nemčijo v mirovni pogodbi popolnoma razorožile, tudi same začeti z razorožitvijo. To se mora začeti drugače. Curtiusov govor je pokazal, da Nemčija svoje mirovne smeri ne bo spremenila, a da hoče krepkeje uveljaviti svoj vpliv v zboru narodov.

Važen italijanski predlog.

Italija, ki jo zastopa zunanji minister Grandi, je sprožila važen predlog, naj se tajništvo Zveze narodov preuredi. Kdor ima v rokah tajništvo, med letom, ko zastopniki držav ne zborujejo, dejansko vodi vse delo Zveze. Minister Grandi je v posebnem dopisu na Zvezo ugotovil, da je 40 odstotkov višjih uradnikov zveznega tajništva Angležev in Francozov. Od 370 uradnikov druge vrste je nad 100 Angležev in 70 Francozov. Vseh včlanjenih držav je 56, pa le dve imata poglavitne urade Zveze narodov v rokah. To ne gre! pravi Italija. Tudi male države morajo imeti svoje ljudi v uradih Zveze narodov. Uradniki naj se vsakih sedem let izmenja-

jo, da pridejo vse države s svojimi ljudmi na vrsto.

Ta predlog Italije podpira tudi Nemčija. Francosko-angleški predlog za preureditev tajništva pa se glasi, naj se ustanovi pet mest za glavne podtajnike Zveze narodov; na ta mesta naj bi države zapovrstno imenovale svoje ljudi. O tem pa bo občni zbor, ki traja dalje, še sklepal.

KRALJEVSKO VPRAŠANJE NA OGRSKEM.

Ogrska država je kraljevina — brez kralja. Poglavar ogrske države je »državni skrbnik«, ki nekako varje prestol za bodočega kralja habsburške rodovine, katere člani so stoletja sedeli na ogrskem prestolu in katere so mirovne pogodbe pahnile z njega. Tako so hoteli zmagovalci in zgodilo se je. Ogrskim velikašem, ki vladajo državo, to večinoma ni bilo všeč. Radi se spominjajo bogate in slavne zgodovine ogrskega kraljestva. Ne morejo pozabiti, da so mirovne pogodbe odvezle ogrski državi nad dve tretjini ozemlja in 12 milijonov prebivalcev. Zato neprestano napadajo mirovne pogodbe; vse madjarske stranke, vse časopisje že deset let nenehoma zahteva, naj se mirovne pogodbe tako popravijo, da se romunska Sedmograška, Slovaška, jugoslovanski Banat in če mogoče tudi Hrvatska povrnejo pod ogrsko krono. Ker je imela Ogrska pod vladu kraljev veliko moč, si široki krogi ogrskega ljudstva želijo, da bi prazni prestol ogrske kraljevine zasedla kaka odlična oseba vladarskega rodu.

Toda kdo naj zasede prestol ogrskih kraljev? Pristaši kraljevske misli, tako zvani legitimisti, so se nedavno delili v tri skupine. Prva, največja skupina, ki jo vodi grof Ivan Zichy, se odločno trudi, da bi prišel na prestol ogrskih kraljev Oton Habsburški, sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla. Oton ima zdaj 18 let in živi s svojo materjo, bivšo cesarico Cito v gradu Laquiete v Španiji. Toda ta kandidat za kraljevske krono je imel pomembnega tekmeča v bivšem nadvojvodi Albrehtu,

ki je sin Friderika Habsburškega, vrhovnega poveljnika avstrijske armade v svetovni vojni. Albrehtova mati Izabela, zelo častihlepa in sposobna žena, je plela načrte, da bi si njen sin posadil ogrsko krono na glavo. Albreht je potoval po deželi in si pridobival pristaše med visokim plemstvom. Nikdar ni hotel priznati Otona za poglavarja habsburške rodovine, še manj pa njegove težnje za svetostefansko krono. Medtem ko so vsi drugi člani habsburške rodovine prisegli Otonu zvestobo, Albreht tega ni hotel storiti, četudi ga je bivša cesarica Cita na to pozvala. Iz družinske blagajne bivšega nadvojvode Friderika — ki je bil v Avstriji bogatejši kot cesar — so šle za te načrte milijonske svote. Te dve stranki, Otonova in Albrehtova, sta se med legitimisti borili za premoč.

Poleg njih pa živi še »stranka za svobodno kraljevsko volitev«, ki pravi, naj si ljudstvo izvoli kralja s splošnim ljudskim glasovanjem (plebiscitom). Toda kakor so stvari stale letos, velja,

da sta bila najresnejša kandidata za ogrski prestol le dva, Oton in Albreht.

Koncem avgusta pa se je izvršil dogodek, ki je položaj Albrehtove stranke močno poslabšal. Nadvojvoda Albreht se je civilno poročil z neko igralko Ireno Lebach, ki je ločena žena. To je storil brez pristanka staršev in celo proti njihovi volji. Ker je ta poroka pred katoliško cerkvijo neveljavna, je postal Albrehtov položaj sila težaven. Starši so Albrehtov korak javno obsodili. Da si pridobi habsburško rodovino, da bi mu pomagala pri delu za priznanje poroke, je Albreht prisegel zvestobo Otonu. S tem se je odrekel težnjam po ogrski kraljevski kroni.

Vsi ti poskusi kraljevih pristašev na Ogrskem so godba zelo dvomljive bodočnosti. Le če bi se mirovne pogodbe podrle, bi legitimisti imeli nekaj upanja, da se njihovi načrti izpolnijo. Toda še to upanje je glede Habsburžanov zelo majhno. Nasplošno je mogoče reči, da je habsburška rodovina svojo zgodovinsko vlogo za vedno odigrala.

V Vatikanu in pri sv. očetu.

Kdor pride prvič v Rim, se mu že sam korak uravna v smer proti »sv. Petru«. V Rimu namreč ne rečejo Vatikan ali bazilika sv. Petra, marveč kar »San Pietro«. Tako je tudi napisano na tablicah obsežnih avtobusov, ki v sredini mesta nadomeščajo tramvaj. Ko se po dolgi vožnji skozi ves Rim avto ustavi na trgu Rusticucci, ki se stika s trgom sv. Petra, se romar navadno začuden vpraša: »Kaj, to je tista toli opisovana mogočnost bazilike in Berninijevega stebrovja. Saj sem si vse večje predstavljal.« Le počasi; res je, da se skoro vsak na prvi pogled vara, a kmalu zna oko ceniti razsežnosti, zlasti še ko se ustaviš pod mogočnim obeliskom sredi trga. Ta 25 metrov visoki granitni steber je ukazal pripeljati cesar Kaligula iz Egipta, da bo krasil njegov cirkus. L. 1586. ga pa postavili sem. Na obeh straneh stebra sta dve mogočni fontani, ki poleti

prav osvežujoče vplivata na romarja, ki se divi silovitim štirim vrstam stebrov, ki v krogu oklepajo trg sv. Petra. Pod tem stebrovjem sem videl (vseh stebrov je 284) marsikaterega Rimljana v prijetni popoldanski dremavici. Na strehi stebrovja je 162 kipov raznih svetnikov. Trg, na katerem bi se lahko par polkov z lahkoto večbalo, spada pod vatikansko državo, a za red na njem skrbe italijanski orožniki. Tudi avtomobili se ustavljajo na levi strani prav pod stopničevjem, ki položno vodi s trga k veličastnemu pročelju bazilike.

Pred »bronastimi vrati«.

Toda zdaj pohitimo na desno, kjer se stebričevje konča. Tu so na straži v slikoviti uniformi Švicarji pred »bronastimi vrati«, ki vodijo v vatikansko palačo. Na levi strani bazilike pa je vhod za avtomobile mimo nove vati-

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

Bledo obličje ji je v hipu zardelo, kakor da se je napila ognja, a zelenkaste oči so ji vzplamtele. Vrgla se je k Horemsebu, ga prijala za roko in rekla s pretrganim glasom:

»Oh, Horemseb, daruj mi vsaj en pogled ljubeznen, eno samo ljubečo besedo. Ne morem več prenašati takega življenja. Ljubi me, kakor te ljubim jaz, ali pa mi dovoli umreti pri tvojih nogah!«

Mladi mož se je okrenil. Niti najmanjšega razburjenja mu nisi bral na lepem obličju. Njegov jasni in smehljajoči se pogled se je za hip ustavil na plamtečih očeh žrtve. Objel je Neftiso okrog pasu in jo stisnil k sebi.

Ko se je dotaknil z roko, se je deklica stresla po vsem životu.

Objela je kneza okrog vratu, skušajoč poljubiti njegova smehljajoča se ustna, ki so obljubljala srečo.

Horemseb je ostal kakor izpremenjen. Oči so mu

plamtele v grozečem ognju, a na ustnah se mu je pojavil izraz brezmejne nadutosti.

»Brezumnica,« je rekel, odrinil njeno roko in jo pahnil od sebe. »Tvoja blazna in nečista ljubezen vselej pokvari trenutke, ko bi si želel, da bi delila z menoj zamaknjenost, v katero se utaplja moja duša.«

Okrenil se je, prijel majhno kovinasto kladvece in udaril z njim po kovinastem krožniku.

V dvorec je prišla truma služabnikov. Neki evnuh je odvedel onemelo in presenečeno Neftiso, drugi so obstopili kneza. Ogrnili so ga s škrlatnim plaščem, mu postavili na glavo krono, ki je bila posuta z dragulji, in mu končno pripeli na ramena dve zlati perotnici, kakor jih nosijo asirske sfinge.

Tedaj je Horemseb sedel na prenosljiv prestol, kakršnega so rabili faraoni. Osem moških ga je zadelo na ramena in šli so.

Čudni izprevod je prispel slednjič na obširen prostor, ki je bil posut s peskom. Na koncu tega prostora je stal visok žrtvenik na kamenitih stebrih. Po stopnicah od zadaj so sužnji nesli Horemseba na žrtvenik. Tam je ob sedel na svojem tronu nepremično kakor malik. Z mračnim in hladnim pogledom je gledal na ljudi, ki so se gnetli pod njegovimi nogami. Med množico so tekali

kanske pošte. Do dveh popoldne pušče naprej, ker vodi pot zadaj za baziliko v neizmerno bogate vatikanske muzeje. Če prideš kasneje, ti pa zastavi pot še kak precej zadirčen vatikanski tajni policist. Pa vrnimo se nazaj k bronastim vratom. Tudi tu ne prideš naprej. Italijanska orožnika spodaj pri vratih te še pustita mimo, na pragu pa se mogočno raztegne s helebardo plavolas, mlad švicarski stažnik in te prav nedolžno, a vendar odločno gleda. Ti pa nje! Ko pa ima tako lepo rumene, plave, bele in črne zaplate po obleki, na glavi pa črno kapico kot francoski telovadci na desno povlečeno. Še bolj zastavni so pa v paradni uniformi z oklepom in šlemom na glavi. Baje je njih uniformo zamislil sam mojster Michelangelo. Švicarjev je okoli 200. Služijo pa že izza 15. stoletja. Svojo zvestobo so že parkrat s smrtjo dokazali. Fantje so prav prijazni, posebno, če jih še v njih rodnem jeziku nagovoriš. Tak Švicar, doma nekje iz Aargaua, mi je pravil, da se v Vatikanu prav dobro živi. Navaden vojak ima okoli 500 lir plače in od papeža še »pol hleba in kar je treba« kot se je v nemški prislovcici približno izrazil. Razen Švicarjev, ki so prva osebna garda sv. očeta, ima Vatikan še tri vrste čet. Pri slovesnostih nastopa *plemiška garda*. V njej služijo sami plemiči. Kot častna straža po sobanah in galerijah je *palatinska straža*. Straža šteje okoli 300 mož, ki se nabirajo večinoma iz nižjih meščanskih rodbin v Rimu. Varnostno službo v vatikanski državi pa opravlja okoli 100 mož *papeških orožnikov*. Po opravi so podobni karabinierjem. Vsi pa so zelo visoki ljudje. Vsa sedanja papeževa vojska šteje okoli 600 do 700 mož. Ko sva tako preudarjala vprašanje papeške armade z vljudnim švicarskim seržentom, je prišla ura za avdijenco pri sv. očetu.

K sprejemu.

Čas za sprejeme je določen od polnih do dveh. K sprejemu gre lahko le tisti, ki si je prej oskrbel dovoljenje. Za skupna romanja pod kakim škofjskim vodstvom gre to precej lahko.

Težje je za posameznika. Kdor nima priporočila od domačega škofa, se lahko obrne tudi na poslaništvo. So pa še tudi druga pota, posebno preko kakega znanja. Na ta slednji način sem tudi jaz dobil sivozeleno latinsko pisano dovoljenje za avdijenco pri sv. očetu. Podpisano je od papeževega majordoma (visok dvorni prelät, nekak dvorni nadzornik). Zadaj na vabilu je naslikana ženska v črni dolgi toaleti, kakršna je predpisana za vatikanske sprejeme. Za moške je pa povedano v italijanščini, latinščini, francoščini in nemščini, da morajo priti v fraku ali črni obleki z belo kravato. No, pa ni tako strogo, marveč je vse bolj demokratično. Moški imajo dostop v vsakršni obleki, da je le dostojna. Ženskam tudi ni treba ravno črne obleke, dobra je tudi kaka druga, da le sega čez kolena, komolce in da je pri vratu zaprta. Samo za na glavo je strogo predpisan dolg črn pajčolan. Ti pa se dobe v par trgovinah na trgu Rusticucci za 3 ali 10 lir na posodo. Ko smo se tako predpisom primerano uredili, se nas je že precej zbralo v neki restavraciji čakajoč določene ure. Kdor pride le minuto prekasno, ga Švicar ne pusti več naprej. K bronastim vratom je drdralo že precej avtov in kočij. Najprej je potreba pokazati izkaznico pri teh vratih. Potem te spusti stražar mimo cele vrste Švicarjev po takozvanem Berninijevem hodniku. Že tod oko nehote bega po stenah in stropu občudujoč risbe in kipe. Vse je visoko, prostorno in veličastno, da obiskovalca brž prevzame. Po raznih kotih opaziš porazmeščene vatikanske stražnike in sluge, ki so po teh predhodnikih in predstopniščih navadno oblečeni z nekakimi okroglimi čepicami hotelskih vratarjev. Tok obiskovalcev zaobrnejo ti sluga na desno, kjer vzamejo v posebni sobici v varstvo fotografske aparate. Fotografirati brez izrecnega dovoljenja je namreč prepovedano. Po krasnem stopnišču, ki ga je dal narediti Pij X., se pride do stebričevja, ki obdaja obširno Damazovo dvorišče. Tu te zopet ustavita dva orožnika in vprašata po dovolje-

nju. Ko se dobro izkažeš, se lahko ozreš po prekrasnem dvorišču, ki se ti zdi kot nekaka dvorana. Okoli in okoli so nadstropja s hodniki, ki imajo stene na dvorišče vse z velikimi okni, da se zde vse štiri dvorišče obdajajoče stene iz samega stekla. Na desno gori so papeževe zasebne sobane. Nasproti so pa vhodi v papeške muzeje in pinakoteke. Če gledaš z Damazovega dvorišča, vidiš, da je vatikanska palača zidana v tri nadstropja. Prav za prav pa Vatikan ni ena sama palača, marveč cela skupina stavb, ki so jih razni umetniki v najrazličnejših dobah zidali in prezidavali. Pri prvotni baziliki sv. Petra je bilo spočetka le majhno poslopje iz časov papeža Simaha (498—514). Ko je prišel Karl Veliki v Rim, so to poslopje povečali. V srednjem veku so razni papeži vedno kaj prizidali in razširili. Ko je papeževo običajno bivališče v Lateranu l. 1308. zgorelo, so se papeži preselili stalno v Vatikan. Odslej so najslavnejši umetniki tistih dob zapuščali sledove svojega nesmrtnega duha v vatikanskih palačah.

Ni je palače na svetu, ki bi se mogla kosati z vatikansko. Stavbišče vatikanskih palač meri 55.000 štirijaških metrov. V Vatikanu je 20 velikih dvorišč. Eno največjih je ravno Damazovo, kjer mi postrežljiv sluga razlaga, kako je v Vatikanu. Soban, kapel in sob je v palači okoli 1000. Večino prostorov pa ne rabi sv. oče za se in svoj dvor, marveč za obsežne muzeje in knjižnice, kakršnih zaman iščeš po svetu. Kake tri dni je treba, da si ogledaš vse, kar je tu nakopičenega. Pa naj reče kdo, da sta Cerkev ali papeštvo nasprotna umetnosti in znanosti. Obiskovalcev iz vseh delov sveta je vsak dan polno in vsak se vrača s spremenjeno sodbo, kdor je mislil, da bo našel dokazov za okostenelost Cerkve. Nekaj neverjetno umetniškega so znane Rafaelove stence in poslikani hodniki, ki gledajo na Damazovo dvorišče. Kaj pa šele Sikstinska kapela in sobane Borgijcev! Očesa in časa in besede spretne bi bilo treba za opis te veličastne lepote, ki tudi v

dečki, ki so napolnjevali čaše z omamnim napojem.

Kmalu se je polotilo množice pravo besnenje. Omamni vonj dišav, ki se je mešal z izparivajočim se vinom in moštom, je napravil ozračje zadušljivo.

Čez dolgo je Horemseb stopil z žrtvenika. Podal se je k Nilu in opazoval vzhajajoče solnce. Tedaj se mu je zazdelo, da je podoben bogu, ki so ga pregnali iz njegovega bleščečega kraljestva. Polotil se ga je občutek utrujenosti in praznote. Vpitje veslačev in šum velikanskega, prebujajočega se mesta sta ga vzdramili iz teh misli. Vrnil se je v palačo, kjer so ga čakajoči sužnji odvedli v spalnico in mu pomagali, da se je slekel. Strašno utrujen je padel na posteljo in zaspal.

XV.

Horemseb in njegovi zli duh,

Dvorec, ki je stal sredi manjšega ribnika v Horemsebovem vrtu, je imel dve sobi. Prva, manjša, je bila spalnica. Ozek hodnik jo je vezal z okroglo stavbo. Druga soba je bila večja. Imela je velika okna, ki so bila zastrta z zavesami. Sredi sobe je stala velika miza, ki je bila pokrita s papirusi, skrinjicami, steklenicami in svežnji posušenih rastlin. Oljnata svetiljka je slabo

razsvetljevala te predmete, sredi katerih je pretegovala svoje ude lepa, popolnoma črna mačka, gledajoča golo glavo človeka, ki je sedel pri svetiljki in bral iz papirusov.

Bil je to suhljat mož nizke postave. Oblečen je bil v belo oblačilo. Njegovo suho, nagubano obličje je bilo blede kljub bronasti polti.

Učenjak je bil tako zatopljen v svoje delo, da ni opazil, da se je odgrnila zavesa in se je na pragu pojavil Horemseb. Na knezovem obličju ni bilo več sledu o njegovi hladni umerjenosti. Z ljubeznijo in navdušenjem je zrl v učenjaka. Pristopil je k njemu ter ga spoštljivo pozdravil:

»Da si mi zdrav, učenik!«

Starec se je naglo vzravnal. Ko je spoznal gosta, je njegovo strogo obličje razžaril blagohoten usmev.

»Dobrodošel, sin moj! Nesmrtniki naj čuvajo sleherni tvoj korak,« je rekel in mu podal roko.

Horemseb je sedel poleg starca in ga vprašal z gostrečim pogledom:

»No, torej, učenik, kako napredujejo tvoji poskusi? Ali je imelo tvoje delo kak velik uspeh?«

(Dalje.)

umetnosti docela neukega človeka močno prevzame.

V vatikanski knjižnici, kjer je zaposlenih za uradnike cela vrsta domačih in tujih učenjakov, hranijo prave knjižne redkosti. Knjižnico je ustanovil že papež Nikolaj V. l. 1447. Novejši papeži pa so jo silno obogatili. Danes je nakopičenih v prekrasnih salonih in sobanah okoli 300.000 vezanih knjig, 20.000 dragocenih latinskih rokopisov, 23.000 grških in v orientalskih jezikih. Samo kazalo biblioteke obsega 2000 debelih zvezkov.

Še in še bi človek spraševal, strmel in gledal, a ura je že odbila eno in korak je treba naravnati na desno, koder vodijo stopnice proti Klementovi dvorani v prvem nadstropju, kjer se običajno vrše papeževi sprejemi. Z majhno napitnino se je treba od sluge posloviti.

Na spodnjem stopnišču pokažeš še enkrat izkaznico. Potem pa se ločijo ženske od moških. Prve pridejo v oskrbo dveh sester, ki pregledajo obleko, spuste kako gubo, pokrijejo glavo in uravnajo pajčolan. Po dolgih hodnikih in sobanah, Švicarji, postavljene ob stenah, kažejo pot, prideš na hodnik (loggio), kjer te sprejmejo v rdeč škrlat oblečeni slugi z belimi nogavicami. Tu je nekaka garderoba. Od tu spušča višji komorni sluga v fraku (to so vsi imenitni gospodje, ki dobro izgledajo in nosijo zveneče naslove) obiskovalce po enega skozi lep železen portal in potem skozi vrata mimo orjaškega Švicarja v Klementovo dvorano.

Sv. oče prihaja.

Tu je zbranih ob stenah že dosti romarjev. Bili so romarji iz Pijemonta, iz Palerma in nek katoliški krožek. V prostorni dvorani se je trudilo kakih deset rdečih slug pod vodstvom dveh višjih v fraku, da so vso množico razpostavili v vrste ob zidu in po sredi. Ženske so bile same zase. Slugam je šlo to delo spretno in tiho izpod rok. Se vidi, da so tega posla vsak dan vajeni. V sosedni dvorani, mali prestolni dvorani, so se pa zbirali neki Holanci, ki so prišli vsi v frakih in dame v lepih toaletah. Tudi Nemci prihajajo k avdijenci v predpisani obleki. Opazil sem pa tudi par nemških katol. študentov, ki so prikrevsali kar v okovanih čevljih. Neki gostilničar iz bližine Turina je tudi moško izgledal v debeli ruti okrog vratu. Šumelo je kot v panju. Švicarski podčastnik da povelja in kot bi trenil so že stali stražniki ob vseh vratih. Pride par monsijnorjev, ki si ogledajo posameznike ali so pravilno oblečeni. Marsikatera si je morala še kaj popraviti. Voditelj romanj dajejo nauke svojim varovancem, kako naj se obnašajo, ko pride sv. oče. Večina romarjev kar menca z nogami v nekem nestrpnem pričakovanju.

Ravno sem se zopet spravil nad nekega Švicarja, ki mi je razlagal, kdaj sv. oče kosi, namreč šele okoli pol treh, kar zadoni rezko povelje, prihiti papežev komornik, višji častnik plemiške garde in dajajo znake: na kolena in tiho. Grobna tišina!

Nenadoma se pojavi bela postava sv. očeta, obdana od treh izredno visokih častnikov plemiške garde. Eden od njih koraka tik ob papežu z majhno ebenovinasto paličico, dva sledita, ob straneh so pa prelati, papeški komorniki. Neverjetno ploskanje rok zabušči, ko sv. oče tiho hodi ob vrstah klečečih romarjev in daja poljubljati prstan. Par korakov pred njegovim spremstvom je hodil sluga, ki je ljudem kazal, kako se pravilno kleči. Ko se pozdravno ploskanje poleže, je vse tiho, vseh oči so uprte v Kristusovega namestnika. Ko je prihajal bližje, sem ga opazoval. Je bolj majhne in čokate postave, neverjetno čil za njegovih 73 let. Naredil je name silno dober, očestovski vtis, ki mu sije skozi težka očala. Obenem pa kaže veliko odločnost. Ko je nudil desnico v poljub, se je levica igrala z dragoceno prsno verižico. Pas je obšit z dragulji, njegov beli

svileni talar se čudovito odbija od rdeče barve spremstva. Vse je tako slikovito in nenavadno. Z dobrohotnim smehljajem in lahno nagnjeno glavo mi je stisnil roko in dal poljubiti prstan. Hitro je šlo vse mimo. Par ženskam je od ganotja skoraj slabo prišlo. Pa se jim nisem čudil. Zadonele so kratke molitvice pred blagoslovom, vsi še enkrat pokleknejo, kdor ima kake svetinje, jih drži v roki in Kristusov namestnik trikrat blagoslovi klečeče romarje iz vseh delov sveta, prevzete tu le od ene misli, ter prav tako nenadoma zgine kot je prišel.

Švicarji začno izpraznjevati dvorano, sluge dele spominske kolajne in tok množice se zopet vali po hodnikih in stopniščih ven pod bleščeče rimsko sonce; vsi pa smo bogatejši za eno doživetje, ki ostane res vsem trajno v spominu.

r. b.

Okno v svet.

Odmevi nemških volitev.

Nemške državnozborske volitve so se zaključile, kot smo že zadnjič poročali, z velikim napredkom desničarskih nacionalističnih narodnih socialistov, ki so dobili 107 poslanskih sedežev. Narodne socialiste vodi Hitler. Ta je takoj po volitvah začel zahtevati za svojo stranko udeležbo pri vladi, in sicer vojno in notranje ministrstvo. Gotovo pa seveda še ni, ali sploh pride v vlado. Sedanji kancler Brüning noče odstopiti. V inozemstvu se je raznesla vest, da hočejo hitlerjanci vlado nasilno strmoglaviti in se sami polastiti oblasti. Radi tega je marka nekoliko padla. Ko so pa videli, da pričakovanih nemirov ne bo, se je koj zopet popravila. Komunistična stranka je svojim poslancem naročila, naj takoj ob otvoritvi državnega zboru stavijo predlog, naj se ustavijo vsa plačila vojne odškodnine na podlagi Youngovega načrta. Zanimivo je, da so stranke, ki so lani glasovale proti Youngovemu načrtu, sedaj v večini. Če hočejo biti dosledne, bodo sedaj glasovale za komunistični predlog. Tega pa gotovo ne bodo storile, ker bi s tem pahnile Nemčijo v nepreračunljive zadrege. Komunisti bodo zahtevali varčevanje v državni upravi. Medtem se pa kancler Brüning pogaja s strankami za sestavo močne, dela zmožne vladne večine.

Manjšine pred Zvezo narodov.

Zveza narodov se vsako leto bavi s položajem narodnih manjšin, katere pa loči v dve vrsti. V prvi so manjšine, ki jim je v mirovnih pogodbah zagamčen prost razvoj in vsako varstvo narodne samobitnosti (manjšine na Češkem, Poljskem itd.), v drugi skupini pa so tiste, o katerih v mirovnih pogodbah ni govora ter radi tega ne uživajo zaščite Zveze narodov, ki se zanima samo za prve. A tudi tem ni prav mehko postlano. Boriti se morajo še za to, da se njihove pritožbe sploh v pretes jemljejo. Posebno se za manjšine potegujejo Nemci, ki imajo rojake v vseh mejnih državah in še drugod. Tudi letos so zahtevali, naj

se to vprašanje vendar uredi. Hoteli so, naj se pritožbe manjšin obravnavajo javno. Sploh naj bo Zveza narodov manjšinam bolj naklonjena. Proti nemškemu predlogu je posebno odločno govoril poljski zunanji minister Zaleski. Uprl se je vsaki sremembi postopanja Zveze narodov glede manjšin, dokler Zveza ne sklene, da je varstvo manjšin enako obvezno za vse države, njene članice. Potem šele da bo izvršeno načelo plemenitega Amerikanca Wilsona in potem bo tudi Poljska pripravljena za vsako žrtev v prid manjšinam. Razprava o nemškem predlogu je bila jako živahna in je trajala tri dni. Uspeha pa ni bilo posebnega.

Iz nemirne Amerike.

Zadnjič ste brali o državnem prevratu v Argentini. Tudi v južnoameriški republiki Peru se je po poročilih listov napravil sličen poskus. V nedeljo so se pa v republiki Chile dvignili uporni generali. Generala Bravo in Grove sta hotela pridobiti na svojo stran čete v mestu Conception. Ko se jima je to ponesrečilo, so ju zaprli in nedeljske revolucije je bilo konec. Razen v državi Chile so se v nedeljo igrali z revolucijo tudi v sosednji državi Equador, kjer žive večinoma Indijanci in mešanci (pol Indijanci, pol Španci).

Kriza v Avstriji.

V majhni avstrijski republiki so spet pred političnimi homatijami. Izbruhnil je namreč spor med podkanclerjem in vojnim ministrom Vaugoinom ter trgovskim ministrom Schusterjem. Ministra sta prišla v navzkriž zaradi vprašanja, kdo bo ravnatelj državnih železnic. Trgovski minister hoče obdržati sedanjega drja Banhansa, Vaugoin pa hoče za ravnatelja graškega podžupana drja Strafello. Najbrže bo odstopil trgovski minister. Drugi listi so pa mnenja, da je vso zadevo spravil v tek dr. Seipel, bivši kancler, ki hoče strmoglaviti Schoberjev kabinet ter zopet sam prijeti za državno krmilo.

Msgr. Mihael Arko - zlatomašnik.

Zadnja zlata maša se je praznovala v Idriji 1. 1803., to je pred 127 leti. Nihče več je ne pomni in tudi iz župne kronike ni razbrati podrobnejših poročil o takratni slovesnosti. Pretekli teden pa smo bili vsi Idrijčani priče takemu redkemu dogodku. Msgr. Mihael Arko, idrijski dekan in častni kanonik goriškega stolnega kapitlja, je dočkal 50. obletnico svoje nove maše. Idrija je pokazala vso svojo ljubezen in spoštovanje. Cerkev je bila prekrasno ozaljšana; poleg neštenege cvetja je bilo notri nad 600 metrov smrekovih vencev. Slavnost se je razdelila na dva dneva. V četrtek 18. t. m. so se zbrali duhovniki rodov Idrijčani in tisti, ki so službovali pod Arkovim vodstvom, da se poklonijo svojemu ljubljenu predstojniku. Bilo jih je 36. Med njimi si opazil pisatelja Finžgarja, vseučiliškega profesorja dr. A. Snoja in mnoge druge. Zlatomašnega slavljenca, ki je prvič nosil mitro, so sprejeli pod zvoniškom. Slavnostni govor v cerkvi je imel č. g. dr. Zdešar z mirenskega Gradu. — Glavni dan proslave pa je bila nedelja. Kmetje iz Idrije, Godoviča, Dolov, Jeličnega vrha itd. so bili pripeljali mlajev, šest jih je dalo gozdno oskrbnitvo, in mnogo smrečja za vence. Fantje, dekleta in možje so se tako potrudili kot še nikoli. Tako je v nedeljo mesto zadobilo res praznično lice. Častiti slavljenec je dospel iz župnišča v cerkev v spremstvu 12 so-

bratov. Občinstvo mu je delalo špalir, otroci Mar. vrteca pa so mu trosili cvetja na pot. Sv. maše so se udeležili tudi zastopniki tukajšnjih oblastev. Na leci je govoril č. g. prof. Terčelj o očetu, ki je dal za Idrijo vse in kateremu so Idrijčani pokazali, kako ga imajo radi. Popoldne so bile slovesne litanije, pri katerih so peli izbrani in znani samopevci. Slovesnost je bila končana. — Idrijčani se zahvaljujejo vsem, ki so pripomogli, da se je vse tako lepo izvršilo.

Msgr. Mihael Arko se je rodil 19. septembra 1857. v Sodražici na Dolenjskem. V duhovnika je bil posvečen 19. septembra 1880. Služboval je v Škofji Loki, Hrenovicah in v Šturijah. 1. julija 1897. je bil pa vmeščen na župnijo v Idriji, kjer je torej že 33 let. V teku svojega pastirovanja je bil vzoren duhovnik in izreden delavec na glasbenem, političnem, gospodarskem in časnikarskem polju. Bil je sotrudnik vseh katoliških listov, deželni poslanec za Idrijo, organizator društev in zadrug itd. Njegovo skrito delo pri Vincencijevi družbi in drugod pa je videl samo Bog, ki ga bo tudi poplašal. Samo eno naj še omenimo. Odkar je msgr. Arko bil v Idriji, je ves čas zbiral gradivo za vestno in zanesljivo zgodovino idrijskega mesta. Hvaležni Idrijčani so sklenili, da to njegovo veliko delo izdajo v tisku. O božiču bo zgodovina izšla. — Vsi Idrijčani pa upajo, da bo zlatomašnik dočkal še biserne sv. maše.

Kaj nam pišejo z dezele?

Iz Vipavske doline.

Vipava. — (Strela.) — 8. t. m. je na Gradišču v prvih jutranjih urah treščilo v Žgavčevo hišo. V hipu je bilo vse v plamenu in le s težavo si je gospodar rešil golo življenje.

Ajdovščina. — Lepo petje povzdiguje duha k Bogu. Pri nas je sicer lepo petje, pa orgle so prava turška muzika. Kaj hočemo, stare so in Ajdovci smo reveži. Moramo potrpeti in čakati do tedaj, da bomo imeli dobro razpraskana ušesa. Tudi naša stolpna ura je zaradi starosti opešala, a upamo, da nam gosp. komisar v tem priskoči na pomoč. Pri nas žvižga in cvili toliko poldnevov, a ne vemo, kateri je pravi, najbrže oni, ki ga cerkovnik zadene brez ure. — Letos smo dočakali, da se je odprl ljudski vrt, ki je lepota Ajdovščine, in da se močijo ceste. Zato smo zelo hvaležni našemu komisarju. Kako bo še, Vam bomo poročali.

Šempas. — (Plat zvona.) — V noči od sobote na nedeljo okrog 1 ure je začel biti plat zvona, ki je sklical mirno speče vaščane iz spanja. Prestrašeni so hiteli na prosto in videli, da gori Ogradnikova hiša. Ogenj se je vnel v senu, katerega je bilo baje mnogo v zalogi, ter se je hitro razširil in vpepelil vse. Na pomoč so prišli tudi goriški gasilci, ki pa niso mogli več rešiti stavbe in so samo pogorišče požrtvovalno gasili. Gospodar

je bil precej visoko zavarovan, zato je upanje, da bo dobil primerno zavarovalnino.

Sv. Križ — Cesta. — (Požar.) — Pretekli ponedeljek 16. t. m. okoli pol osmih zvečer je začelo goret veliko Berbučevo poslopje na Cesti. Le s težavo so rešili inventar pošte in nekaj hišne oprave. Prišli so gasilci iz Ajdovščine in Vipave ter sosedje, da so obvarovali, da se ni ogenj razširil na bližnje hiše. — Radi požara je pošta sedaj nastanjena pri g. Črnigoju.

Mravljevi pri Rihnerku. — (Nasilni ženini.) — Nekateri fantje imajo še vedno neumno navado, da razbijajo po oknih deklet. Tako so pred časom trije fantje razbijali po oknih, da je vsa vas skupaj pritekla. — So pa že dekleta bolj pametna, ki se raje zbirajo v Marijini družbi.

Ozeljan. — (Prenovljena cerkev.) — Ker se je tukajšnja cerkev sv. Jakoba popravila, se začne v njej zopet redna služba božja v nedeljo 28. t. m. ob devetih. Za stroške opravde so prispevali po večjem domačini, nekateri z lepimi svotami. Cerkev je lepo prenovil zidarski mojster domačin g. Vinko Štrukelj. Tudi zvozne nove nam obljublajo v kratkem.

Male Žablje. — (Ljubo doma. — Letina.) — Iz Južne Amerike so se vrnili trije izseljenci. Eden ni prinesel domov nič denarja. To naj velja tudi drugim v svarilo. — Letina za se-

no in koruzo je dobra. Vinskega pridelka je ostalo od peronospore in toče komaj ena tretjina. Nazadnje se moramo pohvaliti, da pri nas zakotni plesi precej cvetejo. Občinska oblastva naj se za to zanimajo. — Letos smo imeli 4 poroke in dva pogreba.

Š Pivke.

Planinska gora. — (Celonočno češčenje.) — Običajni Marijin shod na Planinski gori je bil tudi letos kljub neugodnemu vremenu in drugim težkočam prav dobro obiskan. Celonočno češčenje sv. Evharistije se je vršilo z izredno pobožnostjo v najlepšem redu. Jedro pobožnosti je pa bila sv. maša ob 12½ ponoči. Vsem ljubljenu obiskovalcem in dobrim Marijinim častilcem, kakor tudi onim, ki so imeli resno voljo, pa niso mogli do Marijinega svetišča na goro, naj bo dobra Mati na Planinski gori blaga plačnica!

Iz Kanalske doline.

Ukve. — (Farni praznik.) — Dne 13. in 14. septembra smo imeli lepe slovesnosti. Posvetili smo novo župno cerkev, ki smo jo na lastne stroške ter po prizadevanju domačega dušnega pastirja sezidali. Na predvečer slovesnosti smo sprejeli sivolasega nadpastirja, ki je naslednji dan posvetil novo cerkev. Vsem dolgim in lepim obredom, ki nam jih je dušni pastir razložil, smo prisostvovali. Okrog 11½ je naš vladika prvič opravil službo božjo v novi cerkvi. Pozabili smo pri tej službi božji na vse žrtve, ki smo jih doprinesli za novo cerkev. Zvečer ob mraku smo prenesli Najsvetejše iz zasilne kapelice v novo cerkev. Najstarejši ljudje v vasi ne pomnijo tako lepe slovesnosti. Prihitele so k tej procesiji tudi sosedne vasi. Vsi, ki so se procesije udeležili, so nosili v rokah goreče sveče; tudi vas je bila razsvetljena. Lepo petje, kakršnega nimamo navade slišati, je vso slovesnost povzdignilo. Ko je prišla procesija z Najsv. v novo razsvetljeno cerkev, je močno zadonel »Te Deum«. Veselje, ki ga ne moremo opisati, je zavladalo ta trenutek v naših srcih, ko je prvič prišel Kristus na svoj novi prestol. Drugo jutro je skoro vsa vas pristopila k angelski mizi. Ob 9. uri v nedeljo je v novi cerkvi podelil prevzvišeni 150 otrokom zakrament sv. birme. Popoldne ob 4. uri smo imeli vsakoletno zaobljubljeno procesijo s kipom M. b. Vodil jo je sam prevzvišeni. Vedno nam bodo ostali v spominu ti prekrasni dnevi, kakršnih še ni ućakala naša vas. Veliko truda, žrtev in trpljenja smo prestali v tem letu, ko smo gradili novo cerkev, toda v teh prekrasnih dnevih smo vse to pozabili.

Iz Brd.

Dol. Cerovo. — Naše ceste so v takem stanju, da ne najdemo pravega izraza, da bi prav povedali. Zato se obračamo do obč. načelnika, da bi ukazal te razvaline malo popraviti, da bi »fabrikantarce« ne letale vsak teden k mehaniku kolesa popravljat. —

Našemu cerkv. predstojništvu tudi nekaj na uho. Ali misli kdaj popraviti cerkv. hiše in kaplanijo na »placu«? Ako ne naj jih da slikati ter naj jih pošlje v kak muzej. Zlasti balkon na kaplaniji je nekaj imenitnega. Tam okrog se vedno igrajo otroci. Če se pripeti kakšna nesreča, kdo bo odgovarjal? Na koro v cerkvi tudi ni vse v redu. Štiri leta že imamo orgle, a do danes še ni mehača. Enako je s pritrkovalci. Zakaj se ne napravi red tu di tu?

Gor. Cerovo. — Opravki so me zanesli v Gor. Cerovo. Hoteč si malo ogledati in spoznati ljudi, sem se zamudil nekoliko dalje. Prekolesaril, oziroma prehodil sem peš Spod. in Gor. Cerovo, ker se mi s kolesom ni bilo mogoče voziti, kajti cesta od šole v Gor. Cerovem pa do »mlačenc« v Dol. Cerovem je pravi hudournik. Sredi vasi stoji na prijaznem gričku čedna cerkva, posvečena sv. Nikolaju (ki se pa do danes še zmeraj nahaja v begunstvu). Popotnik.

Kojsko. — (Obilo srečel — Pevci, pogum! — Srečno pot!) — V soboto sta se poročila gospod Benedikt Simčič in gospodična Alojzija Štekar. Mladima zakoncema, ki sta bila vedno vneta za cerkveno petje in olepšavo domače cerkve, iskreno čestitamo in jima želimo v novem stanu veliko božjega blagoslova. Bog naj ju vodi po pravi poti, da prideta združena v ljubezni do cilja, ki sta si ga izvolila. — Po dolgem času se je slednjič posrečilo č. g. župniku spraviti na noge nov pevski zbor, ki je prvič zapel na Marijino vnebovzetje. Novi zbor poje še precej dobro, požrtvovalnost, ki jo je pokazal v prvih dneh, je vredna vse hvale. Naš mladi organist se veliko trudi, toda je še začetnik in ni še mogoče pričakovati od njega velikih uspehov. Novemu pevskemu zboru kličemo: Pogum! Petje v cerkvi je vzvišena molitev. Lepo petje v cerkvi ugaja Bogu, je v diko cerkvi, ponos občine. Vsa hvala gre tudi operni pevk ki gospodični Avgusti Pittamitz, ki je z lepim orglanjem opogumila nov pevski zbor. — Praznik povišanja sv. križa se ni vršil s slovesnostjo kot smo pričakovali. Na praznik povišanja sv. križa smo Kojsčani vedno ponosni, ker privabi mnogotere Brice na grič Sv. Križa, da si ogledajo našo lepo, starodavno cerkev, ki nam je v ponos. — Zapustila nas je gospa Šušteršič Kristina, roj. Feri, in odšla za svojim možem v Francijo. Mladi ženi, ki je bila vseskozi poštena, ponižna in pridna, voščimo vse dobro v tujini.

Iz goriške okolice.

Sv. gora. — Zadnjič smo poročali, da sta na Marijin praznik 8. t. m. prepevala v naši baziliki pevski zbor iz Vojsčice in Bilj. To naše poročilo ni bilo prav točno. Pevskega zbora iz Bilj ta dan ni bilo na Sv. gori, pač pa je bil tu zbor iz Bukovice, ki spada pod biljensko duhovnijo. Zbor je bil zjutraj pri sv. obhajilu ter je pel potem pri jutranji sv. maši in ob desetih pri slovesni. Občinstvo je bilo zelo veselo lepega proizvajanja.

Iz Istre.

Škofije. — (Kako živimo.) — Smo večinoma majhni kajzarji s kako pedjo zemlje. Kdor ne dobi dela v ladjedelnicah, hodi dnarit k zidarjem. Naše žene perejo perilo tržaških meščanov, hčere pa hodijo večinoma v tobačno tovarno. Odkar ne dela oljarna v Zavljah, jih je precej brez dela, zlasti še, ker deževno vreme ovira gradnjo letališča pri Orehu. — Sedaj se govori, da bi popravili farno cerkev. Res je majhna kot kaka kapela. — V noči od sobote na nedeljo je zgorel hlev in lopa najemnika (kolona) Antona Korenike v Robozeju. Zgorelo je okoli 100 stotov sena. Škoda je deloma krita z zavarovalnico. Trije fantje, ki so spali na seniku, so komaj rešili malo obleke.

Praproče. — (Požar.) — Pretekli četrtek ob 8. uri zjutraj je izbruhnil požar pri posestniku in gostilničarju Jožefu Rojcu. Zgorela mu je hiša in tudi hlev. Z veliko težavo je rešila žena iz ognja komaj en mesec in pol starega otroka. Poslopja so bila zavarovana. — Ljudje božji, bodite previdni z ognjem pa sv. Florijanu se priporočite, da nas varuje časnega in večnega ognja!

Rizana. — (Smrtna nesreča.) — V soboto popoldne je prišel neki gospod iz Kopra na lov v Rozar. Spremljala sta ga lovski čuvaj Jožef Šuber in Ivan Rodela iz Rizane št. 35, star 29 let. Okoli 5. ure so lovili neda leč od rozarskega pokopališča. Rodela, ki je poganjal divjačino, je zašel med oba lovca, ki sta streljala na bežečega zajca. Zajec je ubežal, on pa je bil smrtno zadet v glavo. Z avtomobilom so ga hitro prepeljali v kopersko bolnišnico, kjer je umrl ob 10. uri zvečer. Zapušča ženo in 2 otročiča.

Predloka. — (Romanje.) — Romanje k Materi božji na Zvročku se je obneslo prav dobro. Res nam je nagajal dež, posebno v ponedeljek, vendar so bili romarji prav veseli in zadovoljni. Tudi cerkveni tlak, ki je bil mnogim za posteljo, je bil trd, vendar smo iz ljubezni do Marije vse veselo prenašali. Sv. obhajil je bilo blizu 800. — Najlepša hvala vsem vlč. gg. duhovnikom, ki so tako vztrajno pomagali spovedovati, pa tudi pevskim zborom iz Ospa, Dekanov in domačemu, ki so s petjem proslavljali nebeško Kraljico. Naj vsem Marija obilno poplača njihov trud!

Iz idrijskega kotla in okolice.

Nesreča. — V četrtek 18. t. m. je bila pripeljana v tuk. bolnišnico 53 letna Marija Bajčeva z Brusovša. Nepreviden kolesar jo je tako nesrečno podrl na tla, da si je v dveh krajih zlomila in še drugače ranila desno roko in poškodovala glavo. — Kolesarske nesreče so postale nekaj vsakdanjega, kar pa ni čuda, saj ni nikakega strogega predpisa, ki bi preprečil preneglo vožnjo po obljudenih ulicah in sploh kolesarjenje po pešpotih.

Poroka. — V soboto 20. t. m. se je poročil rudar Lovre Beričič iz Sp. Idrije z Marijo Moravčevo z Zemlje. Bodita srečna!

Novi grobovi. — V sredo 17. t. m. je po dolgem trpljenju umrl 45 letni Leopold Tratnik, krojaški mojster. — V petek 19. t. m. je preminula nad 80letna Ivana Bizjakova, mati znane čipkarske učiteljice. — V soboto je umrla na Brusovšu 68letna Neža Govekarjeva, žena vp. rudarja. Naj počivajo v Gospodu.

Zavratec. — (Rekord.) — Dostikrat čitamo o raznih prvenstvih, zato bomo tudi mi povedali eno resnično in lepo stran iz našega gospodarstva, ki je na vsak način tudi »rekord«. Tukajšnja posestnica Frančiška Mlinarjeva je prodala v Idrijo 4 leta starega vola, ki je dal 450 kg mesa. Njegov drug je bil prav malo lažji. V idrijski klavnici so rekli, da je to redok slučaj! Pa tudi tam pozimi smo spravili klavnico v škripec. Od Možinovega posestva so peljali tja prašiča; ko so ga zaklali, so mu morali glavo odrezati da ga je največja tehtnica vzdignila. Imel je nad 320 kg! Hej, kmetje iz okolice, skušajmo se, kdo bo podrl to prvenstvo, ki je za nas hribovce res lep uspeh.

Iz Gor.

Tolmin. — (Izpiti na gimnaziji in liceju. — Semenij. — V Ameriko.) — V preteklem tednu so se vršili na tolminski gimnaziji in liceju sprejemni in ponavljalni izpiti. Pouk se prične, kot povsod, 1. oktobra. Kdo bo letos ravnatelj tega zavoda, dozdej še ni znano. — V nedeljo je bil velik semenij sv. Matevža. Ta je zadnji v letu, zato je tudi precej obiskovan. — Pred kratkim sta spet odšli v daljno Ameriko dve dekleti iz naše okolice. Ena iz Žabč, druga iz Volč. Še jih nima zadosti trda tujina, še vedno jih kliče in trga od domačih tal.

Vojsko. — Podpisana prosim, da se mi javita osebno ali pismeno brata Tomaž in Andrej Erjavec, ki se nahajata neznano kje, in sicer radi smrti brata Leopolda, ki je bil v Ameriki. Frančiška Lapajne, Vojsko 75.

Šebrelje. — (Čestitke!) — Mjnilo nedeljo 21. septembra je naš rojak preč. dekan v Solkanu g. Jakob Rejec obhajal v naši farni cerkvi 40letnico mašništva. Z največjo ljubeznijo smo ga v soboto popoldan ob pritrkavanju zvonov sprejeli v svojo sredo, mnogi so pustili delo in se šli poklonit jubilanu. Z zanimanjem smo v nedeljo poslušali pri sv. maši njegovo besedo, ko je s prižnice jemal slovo od svojih rojakov, ki jih vdano ljubi. Našemu rojaku kličemo še na mnoga leta in želimo, da bi tudi 50letnico mašništva praznoval v naši sredi. Bog naj ga živi! Farani.

Sv. Lucija. — (Dvapogreba.) — 17. t. m. ob 8. uri zjutraj je bil pogreb 72letne Katerine Kragelj, p. d. »Munšče« z Modreje. Pokojnica je bila neumorna delavka in varčna gospodinja. Ob 4. uri pop. istega dne pa smo spremljali k sv. Mavru 65letnega

Antona Kragelja p. d. »Petrina« z Modrej. Ranjki je bil vseskozi poštenjak in značajan mož. Bil je vedno vesel in zadovoljen, čeprav je imel vse polno težav in bridkosti v življenju. Vsak, kdor ga je poznal, ga je spoštoval. N. p. v m.!

Log pod Mangartom. — Medtem ko so prej odslovili iz rabelskega rudnika le mladeniče, ki so še prosti zakonskih skrbi, so zadnje tedne pa odslovili več naših mož in očetov. Vse naše prebivalstvo bo zelo hvaležno pristojnim oblastvom, ako zabranijo vsaj nadaljno omejevanje dela v rudniku. — 11. t. m. se je 12 naših mladeničev izselilo v Francijo za zaslužkom. Da bi jim bila sreča mila! Tudi mnogi drugi še mislijo in se pripravljajo na izselitev. Da se le kdo ne pre nagli! — Medtem ko mnogi iščejo potrebno delo in zaslužek, se pa čudimo, kako nekateri delavci pri različnih tukajšnjih podjetjih delajo vse nedelje in praznike. Kakor da je preveč dela in ni v deželi nobenega brezposelnega! Ti delavci in njih podjetniki so v resnici sovražniki delavskega stanu, ker proti vsem božjim in državnim postavam odjedajo delo, ki bi ga drugi potrebni rad prevzeli. Nekaj domačih fantov, ki v nedeljo niso šli delat, je nadzornik kratkoma od slovil od dela. Le svojemu odločnemu nastopu pri višjem vodstvu se imajo zahvaliti, da so še ostali. — To poletje se je visoko na Mangartu ponesrečil turist Kukovec, uradnik v Mariboru. Sam je skušal iti z Mangarta naravnost v Koritniško dolino. Pa je na skalah padel in obležal ranjen, brez pomoči. Še le po dveh dneh ga je našel pastir Andrej Pohar iz Strmca in ga rešil gotove smrti.

S Krasa.

Kobdilj. — (Požar.) — Zadnji teden je nastal požar v hiši Filipa Mahniča št. 10, v rojstnem domu škofu Antona Mahniča. Posiopje je do tal zgorelo. Škode je kakih 50.000 lir, ki je k sreči nekoliko krita z zavarovalnino. Ogenj sta zapazila dva miličnika z železniške proge. S streljanjem sta zbudila domačine sicer bi zgoreli. Pohvaliti je treba miličnike, pa tudi domače fante, ki so pridno gasili. — Čez ocean je šla »Tončka Guličeva (Kovačeva). Bog ji daj tam srečo.

Kobjeglava. — Prihodnjo nedeljo dne 28. t. m. bomo imeli v Kobjeglavi zopet izredno slovesnost. Najprej praznujemo običajni praznik našega našega patrona sv. Mihaela Popoldne pa bomo imeli še nekaj posebnega. Zopet sprejem dečkov in deklic v Marijin vrtec, nekaj mladeničev in deklet in cela vrsta žena pa bo sprejeta v Mar. družbo. Nekaj popolnoma novega bo sprejem 24 mladeničev in mož v »Apostolstvo mož«. A da vse postavimo na trdno podlago, bomo potem blagoslovili nov krasen kip Marije brezmadežne, ki se potem ponese v slovesni procesiji skozi vso duhovniško, da na ta način izročimo vse v varstvo Brezmadežne.

Pavliha z Jutrovega.

Kakor živi v naših pravljicah oseba burkastega Pavlihe, tako imajo tudi orientalski narodi svojega Pavliho, modrega Nasr-Eddina po imenu, ki je na zunaj pavlihast, a marsikako modro ugame. O Nasr-Eddinu jih kroži med Turki in Perzijci precej. Evo vam dveh!

Modra rzsodba.

Dva soseda sta se močno sprla, kaj je bilo prej: dan ali noč. Že sta se hotela zgrabiti, kar se odločita, da pojmeta k modremu Nasr-Eddinu po svet.

RUDOLF KOLL,

zobozdravniški atelje,
ustanovljen l. 1892.

odlikovan z najvišjimi odlikovanji iz Londona, Pariza, Dunaja, Gorice, Vidma in St.

Louisa, sprejema v **GORICI,**

via Arcivescovado 1, vsak dan od 9.—12. in od 14.—17.,

v **KOBARIDU**

(pri gostilni Miklavčič)

pa od 1. do 8. septembra.

Novi veliki dohodi PRI TVRDKI ALL' ECONOMIA FAMILIARE

Trst - Piazza Ponterosso N. 5

Madapolam po L 1.75,
platno »Madonna«, težko, 80 cm vis. po L 2.50,
platno po tipu laneno po L 2.60,
jajčna kožica po L 2.75,
platno težko v dvojni višini po L 2.90,
platno za rjuhe, 150, 180 in 240 cm po L 3.90
naprej,
platno mešano, 1/2 lanu, 150 cm vis. po L 10.80,
platno iz pristinega lanu, 150 cm vis. po L 15.—,
flanela težka v vseh barvah . po L 2.25 naprej,
pike frštanjast po L 3.50 naprej,
frštanj težak, z dvojn. licem po L 4.90 naprej,
svila težka za površnike, be-
la in črna po L 25.— naprej,
krep saten v vseh barvah . po L 18.50 naprej,
blago za površ., 150 cm. vis. po L 7.50 naprej,
blago iz prist. volne (Twed) po L 29.— naprej.
Bogata izbira brisač, bombaževinastih in volnenih majic, telovnikov, pullowerjev itd. — Vse po pravi konkurenčni ceni.

Zobni zdravnik
dr. Robert Hlavaty
v TRSTU
SE JE PRESELIL
v ulico **CARDUCCI 10/II.**
Ob sredah in sobotah ordlura
v **POSTOJNI**

13. PIAZZA ED. DE AMICIS

GORIŠKI

AL

GRAN RIBASSO

na

KORNUNO 13.

SE PRIPOROČA CENJENIM ODJEMALCEM
ZA OBILEN OBISK

NA NOVO ZALOŽENE TRGOVINE Z

MANUFATURO.

13. PIAZZA ED. DE AMICIS

AVTOMOBILNA - MEHANIČNA ŠOLA,

TRST, Via Imbriani 14

Tečaj bo trajal 8-15 dn

vpisovanja za tečaj se sprejemajo vsak dan.

Dne 5. oktobra 1930.
se bo otvoril popoln
avtomobilni tečaj v

GORICI,

gostilna

»UNIVERSITÀ«

P.zza Vittoria.

Poučevalo se bo

krmarjenje av-

tomobila, teari-

ja, polagali se

bodo izpis in

izročali patenti.

Modrec poslušaj oba, pa reče prve-
mu: »Če poslušam tvoje dokaze, da je
bil dan pred nočjo, potem ti moram
dati prav. A tudi tvoji dokazi,« se
obrne k drugemu, »so prav tako pre-
pričevalni, da je bila noč pred dne-
vom.«

Neki Nasr-Eddinov prijatelj, ki je
poslušal razsodbo, se je smejal: »Ka-
ko moreš dati obema prav, Nasr-
Eddin. Saj boš pred svetom veljal za
lažnivca. Samo eden more imeti prav,
ne pa oba.«

»Tudi ti imaš prav, dragi prijatelj,«
se odreže modri Nasr-Eddin.

Največji osel.

Sin perzijskega šaha je hotel osla,
ki bi govoril. Ni je bilo želje, katere
ne bi hotel šah svojemu sinu izpolniti.
Zato skliče vse modrijane kraljestva,
a nobeden noče osla učiti govorjenja.
Tedaj se šah spomni Nasr-Eddina.
»Kralj vseh kraljev! To je težka na-
loga,« reče modrec, »a z Alahovo po-
močjo bom osla v 10 letih naučil govo-
riti, toda ti skrbi za mojo ženo in
otroke.«

»Dobro,« odvrne šah, »skrbel bom.
Čez 10 let pa pade tvoja glava ali pa
bo osel govoril.«

V mestu so kmalu zvedeli za po-
godbo. Vse se je Nasr-Eddinu sme-
jalo. Njegova žena se je pulila lase in
vpila, da si ne upa iz hiše, ker se ji vse
roga, da je njen mož največji osel.

»Nespametno ženšče!«, jo prekine
modri Eddin, »ali ne pomisliš, da v 10
letih pogine osel, jaz ali pa šah. Alah
ne bo tako potrpežljiv, da bi vse tri
osle hkratu pustil živeti.«

Potniški avto.

Od nedelje 28. t. m. bo vozil avto na Preval
vsako nedeljo in praznik ob 7.30. S Prevala se
bo vračal ob 13. uri.

V Brda bo vozil ob nedeljah ob 13.40 in ne
več ob 14.40. Iz Kojškega se bo vračal ob 19.40
in ne več ob 20.40.

Na pokopališče bo vozil vsak dan ob 15. in
ne več ob 17.

Shod »Skalnice«

bo v nedeljo dne 28. t. m. ob 4. pop. v cerkvi
sv. Ivana v Gorici. K obilni udeležbi vabi
predsedništvo.

Za sirote.

Družine, ki bi lahko sprejele otroka siroto,
dečka ali deklico, so naprošene, naj se oglasijo.

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

Trst, 23. septembra:

Sadje: grozdje 60—100—200, smo-
kve 100, češplje 160, jabolka 200 do
240, hruške 240.

Zelenjad: radič 50 do 400, zelje 50,
vrzote 100, solata 100, solatica 200,
jajčevce 140, fižol v stročju 70 do 80,
za kozico 100, špinača 100, paradižni-
ki 100, blitva 80, pesa 50, paprika 80
do 100, zelena 80 do 100.

Krompir 42.

Gorica, 24. septembra:

Sadje: grozdje črno 70 do 90, rebula
100 do 120, palestinka 160, razno 70 do

Zelo važno za skrbne gospodinjice in krčmarice!

Aluminijeva posoda na vago po
25 lir kg.

Zelo znižane cene. Po naravnost
smešnih cenah razprodajamo razno-
vrstno kuhinjsko posodo in druge
hišne potrebščine.

Trst, via Carducci 3
(nasproti bivši vojašnici.)

Odlikovani zobozdravniški ambulatorij

R. BREZIGAR

SPREJEMA

V GORICI

na Travniku št. 17/1 (Piazza Vittoria)
poleg kinematografa.

**Z našim imenom sta
trajno združeni priklad-
nost za nakup in dobro
blago.**

Izredna **izbera volnenega**
blaga vseh vrst, za vse okuse
in za vse mošnjičke.

Nenavadna **izbera svilenin.**

Velikanska **izbera žametov
in flanel.**

V vseh oddelkih velika izbera.

ÖHLER

Corso V. E. III št. 16

TRST

Corso V. E. III št. 16

90, breskve 400, hrušk ni, jabolke 80 do 150, češplje 120 do 150, kostanj 140, smokve 2—80.

Zelenjad: fižol v stročju za solato 70 do 80, za kozico 90 do 100, za mrvenje 80 do 100, solata endivija 50 do 60, paprika 60, paradižniki 80, vrzote 70, kapus 60, špinača 80.

Krompir 35, jajca 50 do 55, maslo 11.50.

Koliko starega vina je ostalo?

Zveza vinskih trgovcev v Rimu je skušala ugotoviti, koliko starega vina je bilo še 15. sept. 1930, v državi in je prišla do številke 7 milijonov hl. Ker bo dala letošnja trgateg nekaj nad 30 milijonov hl, bi bilo do drugoletne trgatve v celoti na razpolago okoli 35 in 40 milijonov hl vina, kar je mnogo manj kot druga leta. Zato se pričakuje letos nekoliko živahnejša vinska kupčija, a ne po posebno visokih cenah.

Vino bo bolno,

če ne boste ob trgatvi odstranili iz grozdja vseh gnilih, nagnitih in zelenih jagod. Rjavenje vina bo še najnevarnejša bolezen; bati se je hujših. Zato raje trgajte še enkrat, toliko časa, a čistite, da dobite vino le iz zdravih jagod. Iz gnilih in zelenih jagod si napravite jesih!

Žitni avtomobilni vlak.

Prihodnji teden bo prispel v Julijsko Krajino žitni avtomobilni vlak. 29. septembra popoldne bo v Gorici, 30. septembra od 10. do 14. ure v Postojni, 3. okt. od 15. do 20. ure v Trstu, 4. oktobra zjutraj v Ronkih, itd. Žitni vlak ima namen poučiti, kako je treba gojiti žito, predvsem pšenico, da se čimprej doseže cilj tako imenovane žitne bitke, zagotoviti zadosten domač pridelek krušnega žita za vse italijanske državljane.

Žitni vlak kroži po Italiji že precej mesecev. Vlak je sestavljen iz osmih avtomobilov.

Prvi avto kaže na eni strani sliko fašistovskega pohoda, ki se spreminja v pohod kmetov, ki hočejo rešiti Italijo inozemskega jarma glede kruha. Na sredi je slika, kako si sredi žitnega polja podajata roke kralj in Mussolini. Na drugi strani je pregled ukrepov osrednjega odbora za žitno bitko.

Drugi avto kaže zgodnje vrste pšenice.

Na tretjem avtomobilu so razvidna fosforna umetna gnojila, predvsem visokoodstotna, ki imajo prednosti pred malooodstotnimi. Poseben oddelak dokazuje, da se dosežejo večji uspehi, če se rabi domače žveplo in italijanska modra galica, ki prekaša angleško.

Dušičnim umetnim gnojilom je določen četrti avto. V posebnem oddelku je razvidna visoka vrednost biamoničnega fosfata in apnenega cijanamida.

Peti avto je določen govedoreji, prašičereji, mlekarstvu, kokošjereji, zdravstvu živine itd.

Poljedelski stroji in prednost modernih strojev pred zastarelimi je razvidna iz šestega avtomobila.

Sedmi avto ima šest oddelkov: za gojenje sladkorne pese, za kolobarenje, zadružništvo, čilski soliter, kalijeva gnojila in za mlevno industrijo; v zadnjem oddelku se pojasnjuje, da so za kruh in testenine prikladnejše zgodnejše vrste domače pšenice kot inozemske.

Osmi avto kaže razvoj sindikalne organizacije kmetovalcev in kmetijskih delavcev.

V jeseni sadi drevesa!

V Julijski Krajini se vsadi letno na desetisoče sadnih dreves. Marsikatero leto bi jih vsadili kmetovalci še več, če bi jih imeli na razpolago. Zato pa smo v »Novem listu« že tolikokrat poudarjali, naj kmetovalci nabirajo kosti in peške ter si doma v vrtu ali kje na njivi uredijo majhno vzgajališče sadnih drevesc. Le na ta način bomo imeli na razpolago zadostno število sadnih drevesc, ki bodo za naše kraje

ŽELITE DOBRO KUPITI?

POTEM KUPUJTE PRI TVRDKI

„AL CALMIERE“

TRIESTE — Ponte della Fabra, vogal via Carducci.

Bogata zaloga tkanin in izdelkov iz LASTNE KROJAČNICE.

NAJNOVEJŠI
DOHODI

NAJVEČJA
IZBERA

oblek, pouršnikov, dežnih plaščev, trench-coats, usnjenih jopičev i. t. d. VELIKA ZALOGA oblek, pouršnikov, trench-coats, dežnih plaščev, gumijastih ogrinjalk za mladeniče in otroke. — PRILOŽNOSTNI NAKUP: Gumijasti dežni plašči za moške po L. 47-50.

Obleke in pouršniki po meri po L. 250., 275., 300., i. t. d.

domačega in inozemskega blaga zadnje novosti.

! Zelo nizke cene !

ZA OBUVALO RABITE
SAMO ČISTILO

LODIS,

KI USNJE OHRANI, OMEČI
IN OSVETLI.

Izdelek tvrdke „SIDOL COMPANY“ - Trst, via della Fonderia 3.

gotovo tudi prikladna, ker bodo vzgojena doma in cepljena v vrsto, ki pri nas uspeva in se lahko ter dobro proda.

Navadno sadijo naši kmetovalci sadno drevje spomladi. Pomladanska saditev sicer ni prepozna, a ni priložljiva iz sledečih razlogov:

1. Če moraš sadna drevesca kupiti in jih kupiš šele spomladi, dobiš le izbirek, ki ni bil prodan v jeseni in med zimo. Lepa drevesca so spomladi vedno draga.

2. Pomladanska saditev pade ravno v dobo, ko imaš zelo mnogo drugih opravil. Radi pomanjkanja časa se spomladi tudi manj skrbno sadi, iz slabo vsajenega drevesca pa ni prida pričakovati.

3. Izkušnja tudi uči, da se spomladi vsajena drevesca mnogo slabše razvijajo kot enako stara, vsajena v jeseni. To je tudi umevno. Preden začne drevesce poganjati, se mora privaditi novemu mestu, korenine se morajo prilagoditi zemljišču. Če je drevesce vsajeno jeseni, ima v zimskih mesecih za to dovolj časa in začne lahko takoj spomladi bujno rasti.

Zato pa sadi sadna drevesca predvsem v jeseni, spomlad porabi kvečjemu za dosajanje.

* * *

Če pa hočeš vsaditi drevesce, moraš izkopati jama. V tem oziru pravi izkušnja, da mora biti jama izkopana čimveč časa pred saditvijo, da prosti zrak pronikne v plasti zemlje, v kateri se bodo pozneje zarile korenine. Poleg tega vpliva zrak ugodno tudi na razpadanje zemlje, katero smo izkopal, in jo napravi bolj rodovitno. Zato naj bodo jame skopane čimprej, za jesensko saditev bi morale biti izkopane vsaj koncem tega meseca. Jame naj bodo čim večje, v splošnem vsaj 150 cm široke in 40 do 50 cm globoke. Čim širša je jama, tem več rahle zemlje imajo korenine na razpolago in tem močnejše se bodo lahko razvile. Od močnih korenin zavisi tudi velika drevesna krona in od te pridelek. Jama naj bo okrogla, da se korenine razvijajo lahko na vse strani.

Pri kopanju jam je treba ločiti zemljo vsaj v dva kupa, in sicer deni zgornjo boljše zemljo na en kup, spodnjo mrtvico pa na drugega. Pri saditvi pride dobra zemlja (s prvega kupa) v bližino korenin, z drugega pa na vrh, da z njo zagrnemo drevesca. Če hočemo vsaditi drevo v plitvem zemljišču ali v kamenitem svetu, naj bo jama še večja, vsaj dva metra široka. Za saditev potrebno zemljo moramo tu seveda dovoziti, kamenje pa odstraniti.

Najprikladnejši čas za jesensko saditev je od začetka oktobra do konca novembra, sadi se pa lahko tudi pozneje, če je vreme primerno in ni prevelik mraz. Drevesca posadimo lahko takoj, ko jim porumenijo listi.

Pri saditvi pazi na razdalje in ne sadi pregosto. Zapomni si, da kdor sadi v jeseni, prihrani navadno eno leto, ker začne drevesce spomladi bujnejše poganjati. Sedaj začni kopati jame.

Ortopedični zavod A. ZECCHI

Turin - via Roma 31, I. nadstr.

Aparat Zecchi
zabranjuje napredovanje

KILE

Srčna zahvala dveh zakoncev iz Beneškega.

Gospa Salute in gospod Josip d'Alpaos, bivajoča v Garna d'Alpago, pokr. Belluno, nam pošiljata svoji fotografiji s pooblastilom, da lahko objavimo njuno zahvalo za blagodejno zdravstveno stanje, ki sta ga dosegla s posebnim aparatom ZECCHI, katerega lahko poskušajo prizadete osebe - moški ženske, otroci - pri priznanem ortopedu v

GORICI, v nedeljo dne 28. in v ponedeljek dne 29. septembra, v hotelu »Angelo d'Oro«.

Prispevki

za bolniško blagajno.

Ker nas mnogi naročniki, posebno delavci, vprašujejo, koliko morajo prispevati za bolniško blagajno, priobčujemo v naslednjem razpredelnico prispevkov s par pripombami.

Pri bolniški blagajni morajo biti vpisani delavci in uradniki. Javiti jih mora gospodar v roku treh dni po nastopu službe. Za plačilo je odgovoren gospodar (delodajalec), in sicer za prispevek, katerega mora plačati iz svojega, kakor tudi za prispevek, katerega lahko odtrže od delavčeve plače.

V prispevkih na razpredelnici je vključeno zavarovanje za slučaj bolezni, brezposelnosti, onemoglosti in starosti ter za slučaj jetike. Primer: iz razpredelnice je razvidno, da se plača bolniški blagajni na teden po 9.05 lir za delavca, ki ima 15 lir dnevne plače (ali uradnika, ki ima mesečno 416 lir plače). Od teh 9.05 lir plača delavec iz svojega 4 lire 97 in pol stotinke, gospodar pa 4 lire 7 in pol stotinke. Delavčev prispevek 4.975 lir je sestavljen iz zavarovanja za:

bolezen	2.45	lir
brezposelnost	—525	lir
onemoglost in starost	1.50	lir
jetiko	—50	lir

skupaj 4.975 lir.

Podobno je sestavljen tudi prispevek, katerega mora plačati gospodar.

Zavarovani delavec ima pravico na podporo v slučaju bolezni, delavke na podpore v slučaju poroda, družina na pogrebščino v slučaju smrti zavarovanca, zavarovanec pa na podporo v slučaju, da je brezposeln. Podpore so tudi razvidne iz razpredelnice. N. pr.: delavec, ki ima dnevno 15 lir plače in plačuje tedensko 4 lire 97 in pol stotinke, gospodar pa 4 lire in sedem stotink in pol, bi dobil v slučaju bolezni po 7.50 lir podpore na dan; delavka z isto plačo dobi tudi v slučaju poroda dnevno po 7.50 podpore. Če bi bil tak delavec brezposeln, mu pripada dnevna podpora v znesku 3.75 lir; če bi pa umrl, dobi družina pogrebščino v znesku 300 lir.

V zgoraj navedenih prispevkih ni naveden sindikalni prispevek.

Razpredelnica prispevkov.

P L A Č A		T E D E N S K I P R I S P E V E K			P O D P O R A		
mesečna L.	dnevna L.	delavčev L.	gospodar. L.	skupaj L.	D N E V N A		ENKRATNA za slučaj smrti L.
					bolezen (porod) L.	brezposelnost L.	
52	2	1'35	1'10	2'45	2'—	1'25	80'—
104	4	1'60	1'35	2'95	2'—	1'25	80'—
156	5	2'175	1'875	4'05	2'50	2'50	100'—
208	7	2'775	2'325	5'10	3'50	2'50	140'—
260	9	3'75	3'20	6'95	4'50	3'75	180'—
312	11	4'375	3'675	8'05	5'50	3'75	220'—
364	13	4'675	3'875	8'55	6'50	3'75	260'—
416	15	4'775	4'076	9'02	7'50	3'75	300'—
468	17	5'325	4'275	9'60	8'50	3'75	340'—
več 5X 468	20	5'775	4'575	10'35	10'—	3'75	400'—

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 661: Umrli je stric z znatno zapuščino. Njegovi bratje in sestre pravijo, da meni — hčeri stričeve sestre — ne pripada nobena zapuščina. Ali je to res in kam naj se obrnem, da pridem do pravice? — **Odgovor:** Če stric ni napravil oporoke, imajo pravico do zapuščine njegovi zakoniti dediči. Če stric ni imel lastnih otrok ali njihovih potomcev (vnukov, pravnukov), dobijo njegovo zapuščino njegovi starši in njegovi bratje in sestre ter potomci bratov in sester. Ker ste Vi hči stričeve sestre in če je Vaša mati umrla, imate tudi Vi pravico do stričeve zapuščine in dobite toliko, kolikor bi dobila Vaša mati ali kolikor dobi vsak stričevih bratov ali sester. Če pa imate Vi brate in sestre, dobite materin delež skupno in si ga morate razdeliti na enake dele. — Ako živita še stričev oče in mati, dobita ona dva vso zapuščino. Če pa je eden izmed stričevih staršev umrl, se razdeli polovica premoženja med stričeve brate in sestre in njih potomce. — Ker gre za znatno zapuščino, Vam svetujemo, da se zglasite osebno pri nas ali pa pri kakšnem odvetniku.

Vprašanje št. 662: Rad bi vedel, koliko užitnine moram plačati za stavbo, katero sem pričel graditi že pred mesecem aprilom. Stavba ne bo popolnoma končana še 5 let; kadar bo dovršena, bo imela pritličje in eno nadstropje. Zdaj je dovršeno samo pritličje. Ali moram davek takoj plačati ali kadar bo vsa hiša dovršena? Ali se plačuje davek od vrednosti gradiva ali od velikosti prostora? Ali moram plačati tudi za tisti del hiše, ki sem ga dožidal do aprila? — **Odgovor:** Najprej se morate prepričati, ali je Vaša občina sploh uvedla užitnino od stavbinskega gradiva in kakšen odstotek je določila. Užitnino je treba plačati od vrednosti stavbenega gradiva, in sicer od kubičnega metra. Po zakonu ne sme užitnina znašati več kot 8% od omenjene vrednosti brez posebnega dovoljenja ministrstva. Od stavbenega gradiva, ki ste ga vzdali do aprila, ne boste plačali užitnine. Drugače pa boste morali plačati 1/3 užitnine od stavbenega gradiva, ki ste ga vzdali po aprilu, 1/3 ko hišo pokrijete in zadnjo tretjino, ko stavbo popolnoma dokončate.

Vprašanje št. 663: Ali ima občina pravico terjati kake pristojbine od kmečkih voz, katere rabimo samo za domače delo? — **Odgovor:** Kmečki vozovi so prosti občinske davščine na vozove, če ne služijo za prevažanje oseb.

Vprašanje št. 664: Vzel sem k sebi že pred 10 leti vnuka. Ker me pa noče ubogati, ga hočem zopet izročiti materi. Kakšne pravice ima on napram meni, ako ga odposljam? — **Odgovor:** Če ste vnuka pravilno posinovili, ga ne morete brez sporazuma z materjo in sodnijo več razsinoviti. Če pa ne gre za pravo posinovanje, otroka lahko oddaste spet materi in mati oziroma otrok nima nobene pravice do Vas. Ako ste sklenili z materjo pogodbo, se morate iste držati.

Vprašanje št. 665: Imam štiri sine. Trije še nimajo 10 let, najstarejši pa je potrjen k vojakom in je dovršil predvojaške vaje z dobrim uspehom. Ali ima sin pravico do najkrajše vojaške službe? — **Odgovor:** Sin nima pravice do najkrajše vojaške službe.

Vprašanje št. 666: Junica je dobila v parčekelj 1 cm dolg žebelj, katerega sem izdrl. Sedaj pa je začela junici noga vedno bolj otekati in žival je pričela šepati, tako da ne more več hoditi. Kaj naj napravim? — **Odgovor:**

Ortoped N. BECCHI — TURIN,
via Ormea štev. 32.

IZVEDENEC ZA ZDRAVLJENJE

K I L E

BREZ OPERACIJE.

O velikem uspehu nam pišejo sledeči novi ozdravljeni: Bogatelj Ivan, Lokavec pri Ajdovščini štev. 132, Fabjan Katerina, Borut štev. 53 (Istra), Fink Alojzij, Schnalstal (Bocen), Massaruto Ivan, Portogruaro (Benetke).

Opozarjamo, da bodo ortoped N. Becchi in njegovi pomočniki prišli v naslednje kraje:

v GORICO: v nedeljo 5. in ponedeljek 6. oktobra v hotel »Angelo d'Oro«,

v Čedad: 7. oktobra v hotel »Trieste«, v Kormin: 8. oktobra v hotel »Leon Bianco«,

v Tolmin: 9. okt. v hotel »Modrijan«, v Idrijo: 10. oktobra v hotel »Didič«, v TRST: vsako nedeljo in v soboto 11. oktobra na Corso Vitt. Eman. III. štev. 41, I. nadstropje,

v PULJ: 18. okt. v hotel »Miramare«, v Zader: 19. oktobra v hotel »Bristol«, na Mali Lošinj: 20. in 21. oktobra v hotel »Italia«,

na Osor: 22. okt. v hotel »Obsirto«, na Cres: 23. oktobra v hotel »Adria«, v Moščenice: 24. oktobra v hotel »Armanda«,

na REKO: v soboto 25. in nedeljo 26. oktobra v hotel »Rojak«,

v Labinj: 27. oktobra v hotel »Monte Maggiore«,

v Pazin: 28. oktobra v hotel »Roma«.

N. B. Ortoped N. Becchi pride na željo tudi na dom.

VELIKE POŠILJKE

PRI TVORBI

ZIMSKEGA BLAGA

S. LEVI, Trieste, via S. Lazzaro 9.

Par primerov:
Lawntenis v vseh barvah po L 1,80,
» težak po L 2,30,
črtan frštanj od L 2,80 naprej,
flanele v vseh barvah od L 3.— naprej,
žameti za moške hlače od L 7.— naprej,
hudičeva koža za hlače od L 8.— naprej,
žamet za ženske obleke od L 5.— naprej,
črn, fin žamet za zimske obleke od L 17.— naprej,
svilena posteljna pregrinja od L 50.— naprej,
gorke odeje od L 11.— naprej,
madapolam po L 1,90,
platno »Madonna«, prvovrst. po L 2,40,
platno za rjuhe, 150 cm vis. po L 4,50,
laneno platno, 100 cm vis. po L 6,50,
laneno platno, 150 cm vis. po L 12.—
Vsakovrstno drugo blago po najnižjih cenah.

Pazite na številko!

POTREBŠČINE ZA TRGATEV

„VINOAGRARIA“

kalijummetabisulfit,
moštne tehtnice,
žvepleni amonijev fosfat, zamaške, kit za sode in vratea, kipelne vehe, toplome-rezaklet. Vse dobite po najnižjih cenah pri tvrdki

V G O R I C I

PIAZZA DELLA VITTORIA 4.

Lahek motor, 175 cm³, znamke M. M.

ki lahko vozi brez dovoljenja in brez tablice, za šport in velike ture, se proda na obroke. Porabi zelo malo bencina. — Vprašajte za cenik. — Edini zastopnik je U. Barbolini. — Delavnica je v Trstu, Viale Regina Elena, št. 27.

Milo

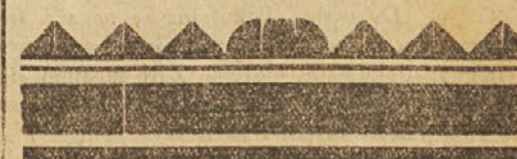

najboljše milo za pranje.

Zagotovljeno pristno 98.26 % brez sode.

Lir 10.000 jamstva za pristnost.

Tovarna Pollitzer - Trst.

Pokličite takoj živinozdravnika, kar bi morali storiti že, ko ste opazili, da noga oteka. Citajte tudi v knjigi »Kako zdravimo živino« na strani 104.

Vprašanje št. 667: Imam brata v Franciji in bi ga rad obiskal. Ali dobim potni list? — *Odgovor:* Brez vpoklica skoraj gotovo ne.

Vprašanje št. 668: Kedaj bo nabor letnika 1911.? — *Odgovor:* Do sedaj še ni nič znane ga, a najbrže v začetku prihodnjega leta.

Vprašanje št. 669: Stanujem sredi občine. Okoli moje hiše imajo sosedje svoja gnojišča, ki razširjajo zelo hud smrad. Ali jih lahko prisilim, da odstranijo gnojišča? — *Odgovor:* Naprosite sosede, da odstranijo gnojišča; če pa nič ne dosežete z lepa, pritožite se na občini.

Vprašanje št. 670: Kravi imata razjedene parklje in jima gre pesek v rane. Kaj naj naredim? — *Odgovor:* Kravi imata razjedene parklje, ker imate v hlevu vlago in nesnago. Parklje je treba lepo omiti in oprati z 2% lizolovo vodo, potem jih obložite z lekarniško pavolo in napravite opanek. Dobro storite, če pokličete živinozdravnika.

Vprašanje št. 671: Prašiči glodajo les. Kako jim pomagam? — *Odgovor:* Temu je vzrok mehkokostnost. Citajte v knjigi »Kako zdravimo živino« na strani 50.

Vprašanje št. 672: Brat je obolel pri vojakih, odkoder so ga predčasno poslali domov, kjer je v 50 dneh umrl. Ali mi pritiče kakšna odškodnina? — *Odgovor:* Po našem mnenju bi bila vsaka prošnja za podporo brezuspešna.

Vprašanje št. 673: Po mojem travniku je imel sosed stezo na svojo njivo. Na travniku sem sezidal hišo in travnik spremenil v vrt, steza pa se je spremenila v vaško pot. Sosed si je tudi sezidal hišo na svoji njivi. Ali lahko prepovem sosedu uporabo poti, ker ni več steza? — *Odgovor:* Vprašanja dobro ne razumemo. Gotovo se sosed še toliko bolj poslužuje poti, če se je steza spremenila v vaško pot.

Vprašanje št. 674: Sem vojni invalid. Ali bi lahko dobival pokojnino v inozemstvu, kamor se mislim izseliti? — *Odgovor:* Če hočete dobivati pokojnino v inozemstvu, morate napraviti prošnjo na finančno ministrstvo in jo vložiti preko prefektore. V prošnji morate navesti konzulat, preko katerega naj se Vam pokojnina izplačuje.

Vprašanje št. 675: Kakšne so delavske razmere v severni in v južni Franciji? — *Odgovor:* Severna Francija je predvsem industrijska, južna predvsem poljedelska. Večina naših izseljencev je v severni. Trenutno ni nikjer v Franciji posebne brezposelnosti, a polagoma se poznajo tudi tam posledice svetovne gospodarske krize. Pridni delavci na dobrih mestih zaslužijo do 40 frankov, to je okoli 30 lir dnevno, morajo pa mnogo potrošiti za stanovanje, hrano in drugo.

Vprašanje št. 676: Imam 5 otrok od 1 do 10 let. Bolan sem že 8 let in nesposoben za delo. Nimam drugega kot malo hišico. Kam naj se obrnem za pomoč? — *Odgovor:* Preko županstva in prefektore lahko napravite prošnjo na načelnika vlade, da Vam nakaže enkratno podpora.

Vprašanje št. 677: V vojni sem izgubil sina, pokojnino pa so mi nakazali komaj lansko leto. Ali imam pravico do zastankov prejšnjih let? — *Odgovor:* Pokojnina se nakaže po enem mesecu, ko je bila prošnja z vsemi potrebnimi dokumenti vložena. Zato mislimo, da bi bila brezuspešna vsaka prošnja, da bi se Vam izplačali zastanki za nazaj.

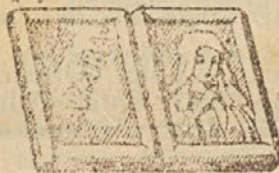

JOK
KRIK
JEZA
TRMA
SAMOGLAVNOST

Evo kako sprejme vaš otrok zdravila posebno pa ricinovo olje.

Odvajalni čokoladni bonbon ARRIBA, katerega smatrajo otroci za slaščico, je edino sredstvo, katero pozdravijo otroci s ploskanjem, nasmehom in z izrazom veselja.

ARRIBA je edino čistilno sredstvo, ki učinkuje v resnici dobro. Dajte ga vašim otrokom in vzemite ga tudi vi, ker koristi mladim in starim.

L 0 50
komad

ARRIBA

ČISTILNI ČOKOLADNI BONBON

V TRSTU, VIA RIBORGO 25,
podružnica Piazza Piccola 1 (za magistratom).
POVA TRGOVINA ČEVLJEV
(25) „CONCORRENZA CALZATURE,“ (25)
(TEKMA ČEVLJEV),

Nekaj primerov našega

PRVENSTVA V ZNIŽANJU:

moški čevlji, zelo močni, šivani iz črne telečje kože lir 39.— par,
moški čevlji, nizki, zelo močni, šivani, iz rumene telečje kože lir 49.— par,
moški čevlji, težki, z lesenimi žeblički, iz črne kravje kože lir 44.— par,
ženski čevlji, črni, zelo močni, šivani, z usnjato peto lir 32.— par,
ženski čevlji, iz rumene telečje kože in svetlega ševro, z usnjato peto lir 45.— par,
ženski čevlji v najmodernejših barvah in veliki izberi, z usnjatimi in lesenimi petami po lir 29.—, 33.—, 35.— par.

Razven tega imamo v zalogi veliko izbero čevljev za otroke po cenah, ki pobijajo vsako konkurenco.

Tvrdka Teod. Hribar - Gorica,

CORSO G. VERDI št. 32,

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

TOLMIN
Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik
dr. P. Ugo Netzbandt,
izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem
(na Bavarskem)
sprejema
v Tolminu vsako soboto in nedeljo
(pri drju Bussiju),
v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Semenska pšenica selekcioniranih ter izbranih vrst je na prodaj pri

G. Carlottu,

trgovcu s semeni in umetnimi gnojili itd. itd.

GORICA — PIAZZA CAVOUR 3.

KROJAČNICA

naslednikov **Pelegrina Levi-ja**

TRST — Corso Vitt. Eman. 31

Bogata izbira domačega in inozemskega blaga za moške in ženske. Velikanska zaloga nepremočljivih plaščev znamke „PIRELLI“.

Valuta — tuji denar.

Dne 24. sept. si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07	19.07	19.07	19.07
1 angl. funt	92.80	92.80	92.80	92.80
100 dinarjev	33.85	33.85	33.85	33.85
100 šilingov (avstr.)	269.55	269.55	269.55	269.55
100 čeških kron	56.67	56.67	56.67	56.67
100 nemških mark	454.50	454.50	454.50	454.50
100 švic. frankov	370.60	370.60	370.60	370.60
100 franc. frankov	74.97	74.97	74.97	74.97
100 belga	266.25	266.25	266.25	266.25
Beneške obveznice	76.50	76.50	76.50	76.50
»Consolidato«	80.70	80.70	80.70	80.70

Loterijske številke

dne 19. septembra 1930.

Bari	35	14	56	89	21
Florenca	62	55	31	14	48
Milan	51	36	76	88	21
Neapolj	44	68	31	23	84
Palermo	11	62	77	17	66
Rim	27	62	65	66	52
Turin	8	62	48	38	81
Benetke	77	87	78	4	47

Semnji v prihodnjem tednu.

Ponedeljek, 29. sept.: Ukve, Pazin.
Torek, 30. sept.: Zrenj, Vižinada, Buje.
Sreda, 1. okt.: Gorica, Postojna, Gradišče ob Soči, Pontafelj.
Četrtek, 2. okt.: Hernelje, Breginj.
Petek, 3. okt.: Krmin.
Sobota, 4. okt.: Trbiž, Vodnjan.

TOLMIN.

Preizkušeni
zobni zdravnik
ROBERT BERKA
SPREJEMA
kot doslej
vsako redeljo pri
drju Serjunu v Tolminu,
ostale dni pa
v GORICI, Corso Verdi 36.

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto,
mladi
(starejši sin),
sprejema vedno v svojem
ambulatoriju
v GORICI,
na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/1,
nad lekarno Cristofaletti.

Izjava.

Dopis s Ponikev, ki je bil priobčen v zadnji številki, pripisujejo nekateri meni. Izjavljam, da nisem pisec tega dopisa, kar naj blagovoli tudi uredništvo potrditi. (Potrjujemo. Ured.)
Pečine, 22. septembra 1930.

Ignacij Pisk.

Odgovorni urednik: Dr. Engelbert Besednjak.
Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutta št. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stol., debelo tiskana i lro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

Pohišstvo nudi sirom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Vsakovrstni darovi za birmo po nizkih cenah. Kupujemo rabljeno zlato in srebro po najboljši ceni. »Moderna zlatarna«, Corso Verdi 13, Gorica, (nasproti novega zelenjadnega trga).

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potrebščine na drobno in debelo dobite v knjigarni Wokulat, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. št. 7.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell' Istria 7, tel. 64—85.

Neveste pozor! 2 omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, umivalnik z ogledalom in nramorjem, vse iz trdega lesa, 2 žimnici iz 30 kg volne, 2 vzmeti, vse za lir 1890. Tapetnik, zaloga pohištva Jelerčič, Torrenova di Bisterza. Naročila se sprejmejo tudi pri družnici v Postojni, zraven cerkve.

Ivan Kacin, tovarna orgel, Gorica, Piazza Tommasco 29. Najstarejša in najbolj zanesljiva tvrdka, kjer dobite harmonije že za 700.— lir, prvovrstne pianine za 3500.— lir, ventilatorje za orgle za 2500.— lir. — Zahtevajte cenik!

Dijakom se odda stanovanje in hrana v Trstu. Geržina, Tor Sanpiero 4.

Proda se hiša z 12.000 metri zemlje ali pa tudi posamezne parcele. — Remskar, Sv. Križ, Cesta 114 (Ajdovščina).

Sprejemem dijake na hrano in stanovanje, Gorica, via Orzoni 11.

Žiberna Pavel, Sežana št. 211, naznanja cenj. odjemalcem, da je odprl prodajalno čevljev in usnja. Cene zmerne.

Trgovski pomočnik išče službe v mestu ali na deželi. Naslov je pri upravi.

Učenca za trgovino jestvin z znanjem italijanskega jezika sprejme Viktor Hočevar, Postojna.

Posestva v Sloveniji, 3 do 150 oralov, gostilne, hiše, žage, grajsčine prodaja Posredovalnica v Mariboru, Sodna ulica 30.

Kapljice Minerva za želodec (česnikov izvleček in druge zdravilne rastline) so najboljše sredstvo proti slabemu prebavljanju, napetosti, bolečinam in krču v želodecu. Služijo tudi pri zastaranem kašlju, težki sapi ali nadihu in poapnenju žil. — Cibejeva lekarna v Trstu, Piazza S. Francesco.

Prodajalka, izvečbana v tobakarni in miodilnici, z večletno prakso, zmožna slovensčine in italijanščine, pripravljena položiti kavejo, išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava.

Dijaka sprejemem na stanovanje in hrano. — Gorica, via Campi 5.

Na prodaj imam večjo množino brinja. Nadoh, Palčje 35, p. S. Pietro del Carso.

Tolmin: urar in zlatar J. Gerželj priporoča svojo trgovino in delavnico. Prodaja gramofone in gramofonske plošče.

Vdovec, invalid, brez družine iščem dekle ali nevesto z nekoliko premoženja in brez družine v starosti od 40 let naprej. Ponudbe pošljite na upravo pod geslom »Vdovec«.

Kuharica srednjih let z večletno izvečbano službo, večša vseh gospodinskih del, išče službe, najraje pri kakem duhovniku. Naslov pove uprava.

Izurjen trgovski pomočnik išče službe. — Mahnič Stanislav, Storie 56, p. Sesana.

Mlad trgovski pomočnik, izučen v trgovini z mešanim blagom, išče službe v mestu ali na deželi. — Bogomir Škamperle, Dolenjavo 35, p. Senožeče.

Na prodaj: motor 4 HP na bencin, stroj na žaga in drugo mizarско orodje na motorni pogon in ročno orodje. Bevk, mizar — Št. Peter na Krasu 19.

Dekle za »buffet«, pridno in pošteno, išče Anton Ličan, Villa del Nevoso.

Sprejemem dijake na hrano in stanovanje. Gorica, via Ascoli 20.

Trgovski pomočnik išče službe v mestu ali na deželi. Sprejme tudi druge službe. Ponudbe pošljite na upravo pod geslom »Pošten«.

Gnjati (pršute) s slanino kupi v vsaki množini po najvišji dnevni ceni L. Komel, Gorica, trg sv. Antona 5.

Sod 700 litrov za črno vino v dobrem stanju je na prodaj pri Lupincu v Šempolaju.

Naznanjam sl. občinstvu, da sem prevzela restavracijo »Isonzo« v Stražicah. Za obilen obisk se vljudno priporočam. — Olga Vončina.

Izgotovljene nagrobne spomenike od 300 do 1000 lir ima na prodaj Anton Guštin, klesar — Repentabor.

Gospodična s trgovsko šolo, zmožna italijanskega, slovenskega in deloma nemškega jezika ter italijanske stenografije išče službe tudi na deželi. Naslov pove uprava.

Sprejemem mesto prodajalke, bariste, blagajničarke, natararice. Prevzamem boljšo restavracijo v najem. Naslov pove uprava.

Krojači, šivilje, nešivilje! Velike novosti se bodo poučevale na tečaju, ki se bo pričel novembra na *Krojnem učiteljsku, Ecole de coupe, Ljubljana, Stari trg 19*. Novosti je prinesel iz Pariza in Londona vodja zavoda F. Potočnik, kamor je šel proučevati najnovejšo modo. Učenci, ki se žele udeležiti, naj se pri glase takoj, da jim pravočasno pošljemo dovoljenje. Prostih bo več mest za krojitelje, šivilje, ki bodo po tečaju lahko nastopili službo.

Dijakinjo, tudi mlajšo, sprejemem na hrano in stanovanje. Naslov je pri upravi.

V ponedeljek
29. septembra
se bo otvorila

velika trgovina z manufakturnim blagom

Gorici - via Garibaldi 6 - Gorica

Prispelo je 10 želez-
niških tovorniških
voz blaga, katero
prodajamo po pred-
vojnih cenah.

Matere, neveste, delavci,
uradniki,
pritecite vsi v trgovino

**„MAGAZZINI
DEL POPOLO“**

da se o pravem času
oskrbite z vsem !!

Izredno znižane cene!!

Gorica - via Garibaldi 6 - Gorica